

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Miriama Kňazovická

**Proces zpeněžení majetkové podstaty
v insolvenčním řízení**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 14.11.2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 137 169 znaků včetně mezer.

Miriama Kňazovická

V Praze dne 14. listopadu 2019

Poděkování

Tímto bych chtěla velmi poděkovat panu JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, LL.M., Ph.D. za cenné rady, ochotu a trpělivost při vedené mé práce a zejména za vlídný přístup, který mi velmi pomohl.

Obsah

ÚVOD.....	1
1 Majetková podstata	4
1.1 Vymezení majetkové podstaty	4
1.2 Obsah a rozsah majetkové podstaty	4
1.2.1 Rozsah majetkové podstaty	4
1.2.2 Obsah majetkové podstaty	6
1.3 Negativní vymezení majetkové podstaty.....	7
2 Zjišťování majetkové podstaty a činnost insolvenčního správce	9
2.1 Insolvenční správce jako zvláštní subjekt insolvenčního řízení	9
2.2 Zjišťování majetkové podstaty	10
2.2.1 Součinnost s insolvenčním správcem.....	12
3 Soupis majetkové podstaty	17
3.1 Náležitosti soupisu majetkové podstaty	18
3.2 Vyřazení, vyloučení a vynětí majetku z majetkové podstaty	20
3.2.1 Vyrozumění o soupisu	21
3.2.2 Vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty	21
3.2.3 Vyloučení majetku z majetkové podstaty	22
3.2.4 Vynětí majetku z majetkové podstaty	24
4 Nakládání s majetkovou podstatou a její správa.....	26
4.1.1 Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě.....	27
5 Zpeněžení majetkové podstaty	30
5.1.1 Účinky zpeněžení.....	33
5.2 Způsoby zpeněžení.....	35
5.2.1 Veřejná dražba	37
5.2.2 Prodej podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí	43
5.2.3 Prodej majetku mimo dražbu	44
5.2.4 Dražba provedená soudním exekutorem	47
5.3 Nakládání s výtěžkem zpeněžení	49
6 Specifika zpeněžování majetkové podstaty v oddlužení.....	54
7 Novela insolvenčního zákona 2019	58

Závěr	62
Seznam použitých zkratek	64
Seznam použitých zdrojů	65
Abstrakt	70
Klíčová slova.....	70
Abstract.....	71
Key words	71

ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá oblastí majetkové podstaty v rámci insolvenčního řízení. Insolvenční právo představuje relativně mladou právní oblast, jejíž význam v posledních letech neustále stoupá a postupně se stává předmětem zájmu čím dále větší částí společnosti, a to jak odborné, tak laické. Předluženost demotivuje dlužníky, kteří upouští od ekonomické aktivity, jež se jim jeví jako bezvýsledná, a naopak inklinují k šedé ekonomice. Odliv prostředků z oficiální ekonomiky a souběžné zatěžování sociálního systému v důsledku nezaměstnanosti dopadá na stát i společnost jako celek a tento dopad nelze podceňovat. Insolvenční řízení i insolvenční právo jako celek umožňuje zmírnit tyto socioekonomické dopady předluženosti, jejíž míra neustále znepokojivě narůstá, a nabízí rychlé a efektivní řešení úpadku dlužníka. Ve své podstatě představuje kompromis umožňující urovnání majetkových vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli, který na jednu stranu poskytuje dlužníkovi příležitost vyřešit nelehkou životní situaci, na druhou stranu nabízí věřitelům možnost uspokojit své pohledávky vůči dlužníkovi, a to i v situacích, kdy by jiné vykonávací řízení neumožnilo uspokojení nebo by byl proces přespříliš zdlouhavý.

V rámci insolvenčního řízení je majetková podstata jedním z klíčových institutů, neboť právě prostřednictvím ní, potažmo jejího zpeněžení, je dosahováno účelu řízení. Obzvláště v konkursním řízení a v oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je defacto celý výsledek řízení odvislý právě od tohoto institutu a jeho následného zpeněžení. Klíčová role tohoto institutu, jako základního prostředku uspokojení, se odráží i v požadavcích kladených na proces zpeněžení, který musí odpovídat obecným zásadám insolvenčního řízení, především tak zásadě rychlosti, hospodárnosti a efektivnosti. Při zpeněžování majetkové podstaty navíc dochází ke střetu protichůdných zájmů dlužníka, který logicky usiluje o co největší zachování svého majetku, se zájmy jeho věřitelů, již naopak sledují co možná nejvyšší uspokojení svých pohledávek. Mezi zásadní principy tak neodmyslitelně patří i zásada transparentnosti, který poskytuje ochranu subjektům a umožňuje kontrolu celého procesu.

V diplomové práci si kladu za cíl představit specifika tohoto procesu, a to s využitím právních předpisů, odborné literatury i zkušeností nabytých praxí v kanceláři insolvenční správkyňe. Zároveň vycházím z četné judikatury, která má pro celý proces zásadní význam, neboť nejlépe přibližuje skutečnou praxi a současně vyjasňuje sporné

otázky. Hlavním zaměřením této práce je proces zpeněžení majetkové podstaty v rámci konkursu, jako základní formy řešení úpadku a zároveň nejspíše nejčastější formy, v níž dochází ke zpeněžování. Kromě konkursního řízení práce vytyčuje i základní specifika dané oblasti platná pro oddlužení, čímž je rozšířen a prohlouben komplexní pohled na celý proces. Vzhledem k rozsahu dané problematiky již není v práci zahrnut proces zpeněžení při reorganizaci.

Vlastní text práce je rozdělen do sedmi kapitol. První kapitola představuje majetkovou podstatu z obecného hlediska, a to včetně obsahu a rozsahu majetkové podstaty a jejího negativního vymezení. Vymezení institutu majetkové podstaty považují za velmi důležité, neboť následně je navázáno na proces zpeněžení, ovšem s ohledem na téma práce je obecné vymezení provedeno stručněji. Naproti tomu samotný proces zpeněžení je přiblížen detailněji, se snahou podtrhnout nejdůležitější judikатурní závěry.

Na obecné pojetí majetkové podstaty volně navazuje problematika zjišťování majetkové podstaty a činnost insolvenčního správce v této oblasti. Velmi stručně je přiblíženo postavení insolvenčního správce jako zvláštního subjektu insolvenčního řízení a součinnost, kterou při zjišťování majetkové podstaty poskytují insolvenčnímu správci samotní dlužníci, orgány veřejné správy a věřitelský výbor. Zvláštní pozornost je věnována soupisu majetkové podstaty, jeho náležitostem a procesu vytváření i následných změn souvisejících s vyřazením, vyloučením a vynětím majetku. Stručně je seznámeno s úpravou nakládání s majetkovou podstatou a její správou, neboť s procesem zpeněžení velmi úzce souvisí právě úprava dispozičního oprávnění k majetkové podstatě.

Stěžejní část práce tvoří kapitola pátá, která je zaměřena na samotný proces zpeněžení majetkové podstaty, seznamuje s účinky zpeněžení a přibližuje i základní způsoby zpeněžení majetkové podstaty. Objasněny jsou jednak podmínky pro jednotlivé formy zpeněžení, jednak příslušný proces zpeněžení a hlavní výhody, které daná forma zpeněžení přináší. Text je provázán odkazy na judikaturu a zákonná ustanovení, které se vztahují k předmětné problematice. Na to volně navazuje pojednání o nakládání s výtěžkem zpeněžení.

Předposlední, šestá kapitola přibližuje specifika zpeněžování majetkové podstaty v oddlužení.

Práce vychází ze zákonné úpravy insolvenčního řízení účinné do 31.5.2019, nicméně v rámci poslední kapitoly je pojednáno i o některých aspektech nejnovější a velmi rozsáhlé novely insolvenčního zákona, jež vnesla do insolvenčního řízení a především do oddlužení, zásadní změny, přímo či nepřímo dotýkající se i procesu zpeněžení. Práce je vypracována v době, kdy je novela v účinnosti jen velmi krátce, proto není umožněno přiblížit tyto dopady na kauzálních příkladech z praxe.

1 Majetková podstata

1.1 Vymezení majetkové podstaty

Majetková podstata je v rámci insolvenčního práva, obzvláště pak v rámci insolvenčního řízení, pojmem velmi často skloňovaným a lze ji bezpochyby označit jako jeden ze stěžejních pojmů insolvenčního práva. Majetkovou podstatu lze vymezit jako základní prostředek uspořádání vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli, čímž dochází k naplňování účelu insolvenčního řízení. Základní definice je obsažena v úvodních paragrafech, konkrétně v ustanovení § 2 pod písmenem e), které majetkovou podstatu vymezuje jako majetek určený k uspokojení dlužníkových věřitelů. Pojem majetek je od 1.1.2014 definován v OZ v ustanovení § 495 jako „*souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.*“¹ Majetkovou podstatou tedy v souladu s insolvenčním zákonem a OZ rozumíme všechny aktiva, které náleží osobě, ať už fyzické či právnické.

1.2 Obsah a rozsah majetkové podstaty

Obecná a podrobnější úprava majetkové podstaty je obsažena v ustanoveních § 205 a násl. insolvenčního zákona, k samotnému pojmu majetkové podstaty se váží ustanovení § 205 a § 206. Zahájením insolvenčního řízení nedochází ke změně povahy dlužníkovy majetku, neboť ten se i nadále řídí normami, které stojí mimo insolvenční právo, především právem občanským.² Úprava v insolvenčním zákoně naproti tomu pouze určuje, který majetek se bude pro účely insolvenčního řízení posuzovat jako majetek náležející do majetkové podstaty.

1.2.1 Rozsah majetkové podstaty

Rozsah majetkové podstaty, tedy vymezení majetku, který ji bude tvořit, není ve všech případech stejný. Insolvenční zákon diferenciuje rozsah v závislosti na tom, kdo

---

¹ § 495 OZ.

² RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 334.

podal insolvenční návrh k insolvenčnímu soudu. Rozsah se liší dle toho, zda bylo insolvenční řízení zahájeno na návrh dlužníka, nebo na návrh věřitele.³

V prvním případě, tedy při podání insolvenčního návrhu dlužníkem, zákon vymezuje rozsah majetkové podstaty k okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Tyto účinky nastávají dle § 101 insolvenčního zákona okamžikem zveřejnění vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku. Do majetkové podstaty spadá majetek ve vlastnictví dlužníka k tomuto okamžiku, i majetek získaný později v průběhu řízení. Od tohoto okamžiku vzniká dlužníkovi povinnost zdržet se nakládání s majetkovou podstatou a s majetkem, který do ní může náležet, způsobem, jenž by mohl způsobit podstatnou změnu skladby, využití nebo určení majetku, nebo způsobit jeho nikoliv zanedbatelné zmenšení. Peněžité závazky může dlužník plnit jen v rozsahu a za podmínek stanovených insolvenčním zákonem.⁴

Odlišná situace nastává v případě, že je insolvenční návrh podán věřitelem. Zde insolvenční zákon posouvá okamžik rozhodný k posouzení majetku spadajícího do majetkové podstaty až k okamžiku, kdy nastaly účinky předběžného opatření vydaného insolvenčním soudem, kterým je zcela nebo zčásti omezeno právo dlužníka nakládat s jeho majetkem. Majetkovou podstatu tak tvoří majetek dlužníka k tomuto okamžiku, dále majetek v jeho vlastnictví v okamžiku, kdy nastaly účinky rozhodnutí o úpadku a majetek nabytý později v průběhu insolvenčního řízení.

Mimo výše uvedené situace insolvenční zákon obsahuje speciální úpravu rozsahu majetkové podstaty v ustanovení § 398 odst. 2, která se uplatní za předpokladu, že je způsobem řešení úpadku oddlužení formou zpeněžením majetkové podstaty. Při tomto způsobu oddlužení do majetkové podstaty nenáleží majetek, který dlužník nabyt až poté, co nastaly účinky schválení oddlužení.

V rámci uvedeného časově vymezeného okamžiku vzniku a rozsahu majetkové podstaty náleží ve všech případech do majetkové podstaty i spoluvlastnické podíly dlužníka na majetku a majetek ve společném jmění dlužníka a jeho manžela/manželky. Majetek, který je ve společném jmění dlužníka a jeho manžela/manželky náleží do

---

³ § 205 insolvenčního zákona.

⁴ § 111 insolvenčního zákona.

majetkové podstaty v celém rozsahu. Vrchní soud v Praze k danému uvedl, že takovou úpravu musí oba manželé respektovat, protože insolvenční zákon neobsahuje v rámci úpravy oddlužení jinou úpravu, která by umožňovala odlišnou právní konstrukci pro vymezení majetkové podstaty. Dále uvedl, že „*není-li zjištěn jiný stav věcí, je rozhodující zákonné vymezení SJM. I v insolvenčním řízení přitom přiměřeně platí pravidla, která v tomto ohledu stanoví OSŘ v § 262a.*“⁵

V případech stanovených insolvenčním zákonem může být do majetkové podstaty zahrnut dokonce i majetek, který je ve vlastnictví osob odlišných od dlužníka. V úvahu přichází zejména majetek, který dlužník převedl do vlastnictví jiné osoby neúčinným a neplatným právním jednáním. Jako neplatné a neúčinné může být postiženo především právní jednání bez přiměřeného protiplnění⁶, jednání, kterým dlužník zvýhodňuje některého z věřitelů na úkor ostatních⁷, nebo například úmyslné jednání dlužníka zkracující věřitele⁸. Úprava reaguje na stále se vyskytující negativní tendenci dlužníků, kteří se ve snaze vyhnout se splacení dluhu zbavují svého majetku. Dle stanoviska Nejvyššího soudu není vyloučeno, aby byla majetková podstata tvořena pouze věcmi ve vlastnictví třetích osob, které náleží do podstaty v důsledku neúčinných úkonů dlužníka.⁹

1.2.2 Obsah majetkové podstaty

Obsah majetkové podstaty je vymezován pouze demonstrativním výčtem hodnot. Insolvenční zákon příkladmo uvádí, že majetkovou podstatu tvoří zejména:

- a) *peněžní prostředky,*
- b) *věci movité a nemovité,*
- c) *podnik,*
- d) *soubor věcí a věci hromadné,*
- e) *vkladní knížky, vkladní listy a jiné formy vkladů,*
- f) *akcie, směnky, šeky nebo jiné cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je nutné k uplatnění práva,*

---

⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.6.2011, č.j. 3 VSPH 76/2011-A-11.

⁶ § 240 insolvenčního zákona.

⁷ § 241 insolvenčního zákona.

⁸ § 242 insolvenčního zákona.

⁹ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 322/2003.

- g) *obchodní podíl,*
- h) *dlužníkovy peněžité i nepeněžité pohledávky, včetně pohledávek podmíněných a pohledávek, které dosud nejsou splatné,*
- i) *dlužníková mzda nebo plat, jeho pracovní odměna jako člena družstva a příjmy, které dlužníkovi nahrazují odměnu za práci, zejména důchod, nemocenské, peněžité pomoci v mateřství, stipendia, náhrady ucházejícího výdělků, náhrady poskytované za výkon společenských funkcí, podpora v nezaměstnanosti a podpora při rekvalifikaci,*
- j) *další práva a jiné majetkové hodnoty, mají-li penězi ocenitelnou hodnotu.*¹⁰

Demonstrativním výčtem je umožněno zahrnout do majetkové podstaty defacto jakoukoliv hodnota, s výjimkou hodnot vyloučených insolvenčním zákonem, nebo případně jinou normou, která může sloužit uspokojení věřitelů. Spolu s těmito hodnotami náleží do majetkové podstaty příslušenství, přírůstky, plody a další užitky.¹¹ Insolvenční zákon uvádí, že součástí majetkové podstaty se může stát i podnik. Pojem podniku terminologicky odpovídá pojmu vymezenému v OZ v rámci ustanovení § 502 jako obchodní závod, proto bude i dále v práci pracováno s pojmem obchodní závod.

1.3 Negativní vymezení majetkové podstaty

Kromě pozitivního vymezení majetkové podstaty obsahuje insolvenční zákon ve svých ustanoveních § 207 a § 208 i negativní vymezení majetkové podstaty z hlediska majetku, který do ní nenáleží. Obecně platí, že do majetkové podstaty nenáleží majetek, který není možno postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí. Insolvenční zákon zde odkazuje na úpravu obsaženou v OSŘ¹², která vychází z principu ochrany povinného, a ačkoliv je výčet nepostižitelného majetku demonstrativní, je třeba ho vykládat restriktivně¹³.

Z majetkové podstaty jsou podle § 207 insolvenčního zákona ve spojení s § 321 OSŘ vyňaty věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, dále ty, které podle

---

¹⁰ § 210 insolvenčního zákona.

¹¹ § 206 insolvenčního zákona.

¹² Insolvenční zákon příkladmo uvádí § 321 a 322 OSŘ.

¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014.

zvláštních předpisů nepodléhají výkonu rozhodnutí, a ve spojení s § 322 OSŘ rovněž věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny, předměty, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a věci stanovené zvláštními zákony, včetně těch, které dlužník nabyt jako substituční jmění¹⁴. Insolvenční zákon výslovně stanovuje, a to rozdílně oproti úpravě v OSŘ, že věci sloužící k podnikání dlužníka nejsou vyloučené z majetkové podstaty. Z hlediska příjmů dlužníka insolvenční zákon rovněž odkazuje na OSŘ a rozsah příjmů dlužníka spadajících do majetkové podstaty limituje rozsahem, v jakém mohou být z příjmů povinného při výkonu rozhodnutí nebo exekuce uspokojeny přednostní pohledávky¹⁵. Sporné otázky týkající se určení, který majetek lze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekucí, budou vyřešeny v rámci incidenčního sporu, o kterém rozhodne insolvenční soud.

Dle ustanovení § 208 insolvenčního zákona není k sepsání způsobilý ani majetek, se kterým lze podle zvláštního právního předpisu nakládat pouze určeným způsobem. Příkladem jsou uvedeny účelové dotace, návratná finanční výpomoc z veřejných rozpočtů nebo třeba finanční rezervy vytvářené podle zvláštních právních předpisů. Vyloučení je odůvodněno právě tím, že zvláštní právní předpis omezuje způsob, jakým lze s předmětným majetkem nakládat. Ohledně dotací je třeba dodat, že by se nikdy nemělo stát, aby dlužník v insolvenčním řízení obdržel dotace. Jednáním by mohlo dojít k porušení pravidel hospodářské soutěže a zřejmě i právních předpisů Evropské unie¹⁶.

S negativním vymezením souvisí i ustanovení § 6 insolvenčního zákona, které z jeho působnosti vylučuje některé subjekty. Vyloučení se logicky vztahuje i k jejich majetku, proto takový majetek nemůže být součástí majetkové podstaty. Z jiných právních předpisů, které konkrétně odkazují na insolvenční zákon, se patří zmínit zákon o majetku ČR, který v § 43 zakotvuje jednotnou subjektivitu státu a z předmětu insolvenčního řízení vylučuje i majetek, se kterým hospodaří příslušné organizační složky.

---

¹⁴ § 322 odst. 4 a 5 OSŘ.

¹⁵ Dle § 279 OSŘ se z čisté mzdy odečte nezabavitelná částka, zbývající část se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách. Z takto vypočtené částky lze srazit dvě třetiny.

¹⁶ HÁSOVÁ, Jiřina, ERBSOVÁ, Hana, KUBÁLEK, Jan, MORAVEC, Tomáš, SMRČKA, Luboš, ŠMEJKAL, Viktor, TARANDA, Petr, ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 814.

2 Zjišťování majetkové podstaty a činnost insolvenčního správce

2.1 Insolvenční správce jako zvláštní subjekt insolvenčního řízení

Insolvenční správce vystupuje v rámci insolvenčního řízení nesporně jako jeden z ústředních procesních subjektů. Legální definici insolvenčního správce nalezneme nikoliv v insolvenčním zákoně, ale v zákoně o insolvenčních správcích. Zjednodušeně řečeno se jedná o bezúhonnou¹⁷ osobu, ať už fyzickou či právnickou, která má k této činnosti oprávnění, tedy prokáže odbornou způsobilost, a je zapsaná v seznamu insolvenčních správců, jenž vede Ministerstvo spravedlnosti. Pokud nelze vybrat insolvenčního správce ze seznamu, je možné jim ustanovit i jinou fyzickou osobu, která splňuje předpoklady pro zápis do seznamu a souhlasí se svým ustanovením.¹⁸ Vrchní soud v Olomouci k postavení insolvenčního správce konstatoval, že role insolvenčního správce neznamena protistranu dlužníka, neboť insolvenční správce neuplatňuje v insolvenčním řízení „svá práva a oprávněné zájmy vůči dlužníkovi tak, jak je tomu v klasickém sporném soudním řízení, kdy proti sobě stojí žalobce a žalovaný. Úkolem insolvenčního správce, který má postavení zvláštního procesního subjektu, je vlastní realizace cíle insolvenčního řízení při respektování práv a dodržování povinností jak dlužníka, tak také věřitelů, přičemž nutno zdůraznit, že veškerá činnost insolvenčního správce podléhá dohlédací činnosti insolvenčního soudu.“¹⁹

Insolvenčního správce do funkce ustanovuje insolvenční soud usnesením, a to nejpozději v rozhodnutí o úpadku. V případě, kdy je správce ustanoven před rozhodnutím o úpadku, mluvíme o předběžném správci²⁰. Upraven je i institut odděleného insolvenčního správce, kterému přísluší vykonávat některé úkony a zabezpečit tak nestrannost a nezávislost insolvenčního řízení v situacích, kdy je ustanovený insolvenční správce z těchto úkonů vyloučený. Oddělený správce umožňuje efektivně a hospodárně

---

¹⁷ Bezúhonnost je definována v § 7 zákona o insolvenčních správcích.

¹⁸ § 22 zákona o insolvenčních správcích.

¹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.3.2009, čj. 3 VSOL 25/2009-B-97.

²⁰ § 27 zákona o insolvenčních správcích.

řešit situace, které by jinak musely být řešeny zproštěním insolvenčního správce z funkce.²¹

Vůči insolvenčnímu soudu plní správce pomocnou funkci, je vázán jeho pokyny a výkon jeho funkce podléhá dohlédací (kontrolní) činnosti insolvenčního soudu²². Od svého ustanovení plní řadu důležitých úkonů, je nositelem specifických oprávnění a povinností vymezených v insolvenčním zákoně, zvláštních právních předpisech a dále v rozhodnutích a pokynech insolvenčního soudu. Povaha těchto práv a povinností se různí, někdy se jedná o administrativní činnost, jindy plní důležité úkony v rámci zjišťovací a přezkumné činnosti, nebo poskytuje poradní činnost.²³

Základní povinností insolvenčního správce vyplývající z ustanovení § 36 insolvenčního zákona je především povinnost postupovat svědomitě a s odbornou péčí. Při své činnosti musí zohlednit zejména zájem na tom, aby byli věřitelé uspokojeni v co nejvyšší míře. Je povinen vyvinout veškeré úsilí, které lze po něm spravedlivě požadovat, aby toho bylo dosaženo.

2.2 Zjišťování majetkové podstaty

Jak již bylo výše zmíněno, majetková podstata je jedním z výchozích institutů insolvenčního řízení, je prostředkem, který zabezpečuje uspokojení věřitelů, a tím naplňuje účel insolvenčního řízení. Z jejího mnohdy klíčového vlivu na míru uspokojení věřitelů vyplývá i důležitost jejího náležitého zjištění. Insolvenční zákon obsahuje úpravu zjišťování majetkové podstaty v § 209 a tento úkol svěřuje insolvenčnímu správci, případně předběžnému správci, kteří tak činí již od svého ustanovení. Důvodová zpráva k novele insolvenčního zákona provedené zákonem č. 294/2013 Sb., s účinností od 1.1.2014, kterou byl doplněn § 209 zdůraznila, že insolvenční správce plní při zjišťování majetkové podstaty nezastupitelnou roli a není při tom rozhodné, zda je nebo není osobou,

---

²¹ POHL, Tomáš. Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice. Bulletin advokacie, 207, č. 11, s. 19-37.

²² § 10 a § 11 insolvenčního zákona.

²³ Jiríčka, P. Úloha správce v insolvenčním řízení. [online.] Dostupné z <https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/obchod/jiricka.pdf> [Cit. dne 24.2.2019]

které náležejí dispoziční oprávnění²⁴. Nezastupitelnost nevylučuje, aby insolvenční správce zabezpečil některé úkony prostřednictvím svých zaměstnanců²⁵.

Insolvenční soud může činnost správců při zjišťování majetkové podstaty usměrňovat a udělovat jim závazné pokyny. V praxi k tomu dochází spíše ojediněle, než aby to bylo pravidlem, a zpravidla je to dáno zvláštností konkrétní situace, nebo specifickými okolnostmi. Je pamatováno i na situace, kdy je třeba přistoupit ke zjišťování majetkové podstaty již během doby, kdy správce ještě není ustanoven. V takovém případě je insolvenční soud oprávněn vydat rozhodnutí o opatřeních, která jsou potřebná ke zjištění majetkové podstaty i k rozhodnutí o způsobu jejich provedení.

Insolvenční správce, příp. předběžný správce, jsou povinni již od svého ustanovení provádět vlastní šetření, které povede ke zjištění majetku a dalších majetkových hodnot tvořících majetkovou podstatu. Jako výchozí zdroj informací jim dle § 211 insolvenčního zákona slouží **seznam majetku dlužníka**, který je dlužník povinen předložit spolu s insolvenčním návrhem, případně později na základě rozhodnutí insolvenčního soudu, byl-li insolvenční návrh podán věřitelem. Nepředložení seznamu má za následek aplikaci vyvratitelné právní domněnky stanovené v § 3 odst. 2 písm. d) insolvenčního zákona, podle které se má za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky. Nejvyšší soud ČR judikoval v jednom ze svých usnesení názor, že i v případě kdy se uplatní vyvratitelné právní domněnky konstruované insolvenčním zákonem, o úpadku dlužníka, úpadek vždy posuzuje insolvenční soud individuálně, přičemž není těmito domněnkami nevyhnutelně vázán.²⁶

V seznamu majetku je dlužník povinen uvést veškerý svůj majetek, včetně jeho pohledávek. Dle ustálené judikatury platí, že povinnost sestavit seznam majetku je v případě dlužníka podávajícího insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení jedna z nejdůležitějších. Pokud dlužník úmyslně zatají podstatnou část svého majetku, je možno

---

²⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, s. 139.

²⁵ § 11 vyhlášky o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce.

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1.3.2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010.

důvodně předpokládat, že svým návrhem sleduje nepoctivý závěr, který může být důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení.²⁷

Insolvenční správce, případně předběžný správce je povinen, a to nezávisle na předloženém seznamu majetku, provést vlastní šetření, aby zjistili, zda do majetkové podstaty nepatří ještě další, dlužníkem neuvedené, majetkové hodnoty.²⁸

2.2.1 Součinnost s insolvenčním správcem

Při zjišťování majetkové podstaty může insolvenční správce či předběžný správce vyžadovat součinnost od různých osob. Tato spolupráce je v praxi velmi efektivní prostředek, který zrychluje celý postup zjišťování majetkové podstaty. Insolvenční zákon ukládá povinnost součinnosti především dlužníkovi, orgánům veřejné správy a věřitelskému výboru. Povinnost součinnosti dalších osob není upravena obecně, ale prostřednictvím několika dalších konkrétních ustanovení, jako např. povinnost osoby mající u sebe dlužníkův majetek oznámit to insolvenčnímu správci nebo předběžnému správci, uvést důvod, na základě kterého má tento majetek u sebe, a umožnit prohlídku a ocenění tohoto majetku nebo např. povinnost vlastníka objektu, ve kterém má dlužník svůj byt, sídlo nebo jiné místnosti, strpět prohlídku bytu a jiných prostor dlužníka.²⁹

Pokud je postup ztěžován nebo znemožněn tím, že dlužník nebo jiná osoba odmítá poskytnout insolvenčnímu správci požadovanou součinnost, insolvenční soud může na návrh insolvenčního správce přijmout za účelem nápravy příslušná opatření. Opatření soudu sleduje dobrovolné splnění povinnosti. Není-li takovým opatřením dosaženo splnění povinnosti, jednání povinné osoby může naplňovat znaky trestného činu porušení povinnosti v insolvenčním řízení dle § 225 TZ. Insolvenční správce je povinen podat návrh na zahájení trestního řízení. *„Primárním smyslem uvedeného postupu je tak především zdokumentovat jednání konkrétních povinných osob procesním postupem*

---

²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.6.2015, sp. zn. 29 NSČR 47/2012.

²⁸ § 211 odst. 1 insolvenčního zákona.

²⁹ § 213 a § 212 odst. 4 insolvenčního zákona.

soudu tak, aby v případě, kdy se jejich výpověď v budoucnu ukáže být nepravdivou, mohly být tyto osoby trestně stihány.“³⁰

2.2.1.1 Součinnost dlužníka s insolvenčním správcem

*„Dlužník je povinen poskytnout insolvenčnímu správci nebo předběžnému správci při zjišťování majetkové podstaty všestrannou součinnost, zejména dbát pokynů insolvenčního správce nebo předběžného správce“*³¹. V případě fyzické osoby taková povinnost zavazuje i jejího zákonného zástupce. Pokud by existovalo několik zákonných zástupců, kteří jsou oprávněni jednat samostatně, lze vyžadovat splnění této povinnosti jednotlivě pouze prostřednictvím insolvenčního soudu³². Odlišná situace nastává v případě dlužníka – právnické osoby. Pokud je dlužníkem právnická osoba, povinnost součinnosti zavazuje její statutární orgány a členy těchto orgánů. Je-li statutární orgán tvořen více osobami, které jsou oprávněné jednat samostatně, insolvenční správce se může se žádostí obrátit na kteréhokoliv z nich, eventuálně na likvidátora, je-li právnická osoba v likvidaci. Povinnost těchto osob zůstává zachována i v případě, že jejich postavení zaniklo v posledních třech měsících před zahájením insolvenčního řízení.³³ Taková úprava částečně umožňuje zamezit následkům vypočítavého jednání členů statutárního orgánů, které by mohlo znemožnit řádné vyhotovení soupisu majetkové podstaty. Splnění povinnosti součinnosti od jiných osob než členů statutárních orgánů a likvidátora lze vyžadovat výhradně na základě žádosti insolvenčního soudu, a to pouze v rozsahu jejich oprávnění jednat za právnickou osobu. Zpravidla se taková součinnost vyžaduje od zaměstnanců či jiných členů právnické osoby, které mohou insolvenčnímu správci poskytnout potřebné informace.

Povinnost součinnosti dlužníka s insolvenčním správcem je spojena s povinností umožnit insolvenčnímu správci – nikoliv však předběžnému správci, přístup na všechna

---

³⁰ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 455.

³¹ § 210 odst. 1 insolvenčního zákona.

³² § 210 odst. 4 insolvenčního zákona.

³³ § 210 odst. 2 insolvenčního zákona

místa, kde má umístěn majetek náležející do majetkové podstaty³⁴. V případech, kdy dlužník neposkytuje potřebnou součinnost, nebo je-li to potřebné ke zjištění a zajištění majetkové podstaty, je možné, aby insolvenční soud na návrh insolvenčního správce nařídil prohlídku bytu, sídla a jiných místností dlužníka, jakož i skříní nebo jiných schránek, kde má dlužník uložen svůj majetek³⁵. Původní návrh novely insolvenčního zákona, která nabyla účinnosti 1.7.2017 jako zákon č. 64/2017 Sb., měl doplnit ustanovení § 209 insolvenčního zákona a založit povinnost insolvenčního správce vykonat prohlídku obydlí dlužníka a nemovitých věcí a učinit o tom obrazový záznam, jestliže je úpadek řešen oddlužením. Návrh se setkal s řadou negativních připomínek, proto byl nakonec přijat bez uzákonění povinnosti povinných prohlídek.

Další z prostředků sloužících k zjišťování majetkové podstaty, který souvisí s povinností součinnosti dlužníka, je institut prohlášení o majetku upravený v ustanoveních § 214 až 216 insolvenčního zákona. Dle ustanovení § 214 insolvenčního zákona je dlužník povinen dostavit se na základě předvolání k insolvenčnímu soudu a učinit prohlášení o majetku. Předvolání k výslechu a výzvu k prohlášení o majetku může učinit insolvenční soud pouze na návrh insolvenčního správce nebo věřitelského výboru. V předvolání je nutné uvést účel výslechu i poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvedení nepravdivých, neúplných nebo hrubě zkreslujících údajů. Doručeno musí být do vlastních rukou, a to nejméně 10 dnů před výslechem. V souladu s ustanovením § 80 insolvenčního zákona je možné využít náhradního doručení prostřednictvím insolvenčního rejstříku. V případě nesplnění povinnosti dostavit se řádně a včas bez důvodné omluvy, je možno dlužníka předvést, byl-li v předvolání o tomto postupu poučen.

Insolvenční zákon blíže demonstrativně vymezuje, které informace je dlužník povinen ve svém prohlášení uvést³⁶, a o prohlášení o majetku je sepsán protokol.³⁷ Pokud dlužník předloží seznam majetku, tvoří tento seznam majetku přílohu protokolu. V protokolu musí být vedle poučení o následcích odmítnutí prohlášení nebo uvedení nepravdivých, neúplných nebo hrubě zkreslených údajů obsaženo také výslovné

---

³⁴ § 212 odst. 1 insolvenčního zákona

³⁵ § 212 odst. 2 insolvenčního zákona.

³⁶ § 215 insolvenčního zákona.

³⁷ § 216 insolvenčního zákona.

prohlášení předvolaného o úplnosti a pravdivosti uvedených údajů. Náležitá protokolace zajišťuje, že v případě zahájení trestního stíhání bude protokol možno využít jako důkazní prostředek.

2.2.1.1 Součinnost orgánů veřejné správy

Vedle osoby dlužníka vyjmenovává insolvenční zákon demonstrativně v ustanovení § 43 další osoby a orgány, které jsou povinné poskytnout insolvenčnímu správci součinnost. Jedná se například o orgány veřejné správy, katastrální úřady, notáře, finanční instituce atd. Součinnost je insolvenčnímu správci poskytována na základě jeho písemné žádosti, přičemž v případě orgánů veřejné správy je tak činěno bezplatně. Ostatním subjektům přísluší právo na náhradu hotových výdajů, které jim v souvislosti s poskytováním součinnosti vznikly. Z důvodu možných nově vznikajících nákladů, které souvisí s poskytováním součinnosti, si musí insolvenční správce při své činnosti počínat po zralém uvážení, efektivně a účelně.³⁸ Součinnost spočívá zejména v poskytnutí informací o majetku dlužníka nebo některých dalších informací, případně v zapůjčení listin nebo jiných věcí majících význam pro zjištění dlužníkovy majetku.

Důležité je, že insolvenční správce může požadovat informace ve stejném rozsahu, v jakém by je mohl požadovat dlužník. Je možno si ovšem představit i situaci, kdy insolvenční správce potřebuje získat informace ve větším rozsahu než v tom, jaký je umožněn dlužníkovi. V takovém případě lze získat údaje postupem dle § 128 OSŘ a to prostřednictvím insolvenčního soudu. Návrh je insolvenčním soudem ještě posouzen, zda jsou vyžadované informace nutné a účelné.

Novela insolvenčního zákona provedená zákonem č. 64/2017 včlenila do ustanovení § 43 insolvenčního zákona zvláštní povinnost součinnosti vztahující se na soudní exekutory. Na písemnou žádost insolvenčního správce vydá nebo zapůjčí soudní exekutor posudek vypracovaný k ocenění majetku dlužníka, či jeho části. Soudní exekutor si od účinnosti této novely může náklady na vypracování znaleckého posudku, které nebyly uhrazeny v exekučním řízení, přihlásit do insolvenčního řízení jako pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou.

---

³⁸ KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 170

2.2.1.2 Součinnost věřitelského výboru

Věřitelský výbor je jeden ze dvou typů věřitelských orgánů, prostřednictvím kterých mohou věřitelé vykonávat svá práva. Věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním právem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení, dohlíží na činnost insolvenčního správce a poskytuje mu podporu při jeho činnosti.³⁹ Podpora činnosti insolvenčního správce při zjišťování majetkové podstaty je koneckonců i v jejich zájmu, neboť jako zástupci věřitelů sami sledují, aby v rámci insolvenčního řízení byly uspokojeni v co nejvyšší míře. Součinnost, kterou poskytuje věřitelský výbor, si lze představit například jako poskytnutí informací o majetku, který náleží do majetkové podstaty, nebo případně vytvoření vhodných materiálních podmínek pro vytvoření soupisu.⁴⁰

---

³⁹ § 58 insolvenčního zákona.

⁴⁰ KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 872.

3 Soupis majetkové podstaty

Soupis majetkové podstaty a majetková podstata nejsou obsahově totožné pojmy. Soupis majetkové podstaty je upraven v ustanovení § 217 insolvenčního zákona, který stanoví, že majetek dlužníka náležejícího do majetkové podstaty se zapisuje do soupisu majetkové podstaty. Jedná se tedy o dva rozdílné instituty, ačkoliv ani v insolvenčním zákoně, ani v judikatuře nejsou vždy striktně odlišovány. Soupis majetkové podstaty je listina – seznam, do kterého se zapisuje výsledek procesu zjišťování majetkové podstaty. „Jedná se o subjektivní kategorii, o navenek vyjevenou pozitivní představu insolvenčního správce o tom, co do majetkové podstaty patří, přičemž tento seznam se v průběhu insolvenčního řízení vyvíjí.“⁴¹

Význam soupisu majetkové podstaty tkví v jeho účinku. Dle ustanovení § 217 odst. 1 platí, že jakmile dojde k zápisu do soupisu majetkové podstaty, dochází k omezení práva nakládat s těmito zapsanými položkami, a to jak z hlediska způsobu, tak z hlediska oprávněné osoby. Způsob nakládání je po zápisu omezen pouze na způsob, který stanoví insolvenční zákon, a učinit tak může pouze osoba s dispozičním oprávněním. V konkursním řízení představuje soupis právní důvod zpeněžení majetkové podstaty⁴².

Dle názoru vyjádřeného Vrchním soudem v Praze v Praze je soupis v kompetenci insolvenčního správce. K posouzení, zda určitý majetek zahrnout nebo nezahrnout do majetkové podstaty, není třeba souhlasu soudu ani dlužníka. Pokud by ale insolvenční správce usoudil, že určitý majetek do soupisu nezahrne, musí být schopen své rozhodnutí náležitě obhájit. Dlužník není oprávněn insolvenčnímu správci diktovat, které položky mají být zapsány.⁴³

Za provedení soupisu a jeho obsah odpovídá insolvenční správce, a to bez ohledu na to, komu náleží dispoziční oprávnění. Jeho povinnost nezaniká vyhotovením soupisu a jeho zveřejněním, ale trvá po celou dobu insolvenčního řízení. Jedinou výjimku představuje úprava v § 239 odst. 3 insolvenčního zákona, která omezuje oprávnění insolvenčního správce k podání odpůrčí žaloby lhůtou 1 roku ode dne, kdy nastaly účinky

---

⁴¹ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. Právní rozhledy. 2019, č. 19, s. 655-662

⁴² RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. 1. vydání. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008. s. 283

⁴³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6.11.2012, č.j. 3 VSPH 503/2012-B-105

rozhodnutí o úpadku. Odpůrčí žalobou insolvenční správce sleduje vymození povinnosti vydat plnění, které poskytl dlužník třetí osobě na základě neúčinného právního úkonu. Uplynutím této lhůty nárok zaniká. Povinností insolvenčního správce je soupis průběžně doplňovat, udržovat ho aktuálním a postupovat přitom v souladu s pokyny insolvenčního soudu.⁴⁴ Soupis i jeho pozdější doplnění se zveřejňují v insolvenčním rejstříku.

Za účelem kontroly vyhotoveného soupisu může insolvenční správce využít postup dle ustanovení § 221 insolvenčního zákona a vyzvat dlužníka k písemnému potvrzení úplnosti a správnosti vyhotoveného soupisu. Dlužník může vůči soupisu vyjádřit negativní stanovisko s uvedením konkrétních důvodů, pro které soupis nepovažuje za správný.

Od soupisu majetkové podstaty lze upustit jen v případech stanovených zákonem a současně výhradně na základě rozhodnutí insolvenčního soudu.⁴⁵ Taková situace může nastat například u nepatrného konkursu, kdy je soud oprávněn stanovit odchylky od insolvenčního zákona, a to za předpokladu, že tyto odchylky nejsou v rozporu s rozhodnutím schůze věřitelů, povedou k rychlému a hospodárnému průběhu insolvenčního řízení a není jimi dotčeno postavení zajištěných věřitelů ani zásady insolvenčního řízení. Po právní moci rozhodnutí o upuštění od soupisu majetkové podstaty předloží insolvenční správce insolvenčnímu soudu zprávu o stavu majetku náležejícího do majetkové podstaty.

3.1 Náležitosti soupisu majetkové podstaty

Forma i způsob provedení soupisu jsou obsaženy v insolvenčním zákoně a obsahové náležitosti dále taxativně konkretizovány vyhláškou č. 191/2017 Sb. o náležitostech podání a formulářů v insolvenčním řízení. Cílem úpravy je posílit transparentnost insolvenčního řízení i výpovědní hodnotu soupisu tak, aby obsahoval všechny podstatné informace.

Soupis majetkové podstaty se předkládá na předepsaném elektronickém formuláři. Obligatorní přílohy soupisu tvoří list vlastnictví, pokud je zapsaná nemovitost evidovaná v katastru nemovitostí na listu vlastnictví, a písemné potvrzení dlužníka o

---

⁴⁴ § 217 insolvenčního zákona.

⁴⁵ § 223 insolvenčního zákona.

úplnosti a správnosti soupisu majetkové podstaty, jestliže o to insolvenční správce požádal.⁴⁶ Majetek se zapisuje jako samostatné položky, musí být dostatečně popsán a označen způsobem, který umožní jeho jasnou identifikaci a nezaměnitelnost. Pokud existují dočasné překážky, kvůli kterým nejde majetek dostatečně identifikovat, insolvenční správce provede identifikaci co nejpřesněji a uvede i překážku. Po jejím odpadnutí soupis doplní. Obchodní závod, jiné hromadné věci a soubory věcí se zapisují jedinou položkou tak, aby bylo ze zápisu zřejmé, co vše náleží v den zápisu do soupisu podstaty. „*Doporučuje se, aby zápis byl proveden tím způsobem, který umožní pokud možno nekomplikované porovnání obsahu majetkové podstaty s účetnictvím dlužníka.*“⁴⁷

Další povinnou součástí soupisu majetkové podstaty je ocenění jednotlivých položek soupisu, které provádí insolvenční správce. Při ocenění vychází insolvenční správce jednak z tvrzení, které mu poskytne dlužník, z jeho účetní evidence, i z dalších informací, které má k dispozici. V praxi se velmi často uplatňuje komparativní metoda, kdy správce porovnává oceňovanou položku s obdobnými předměty nabízenými na trhu. Jako pomocné hledisko si např. může vyžádat stanovisko osoby, která s obdobnými předměty obchoduje. Majetek se oceňuje cenou obvyklou, tedy cenou, která by byla dosažena při prodeji stejného nebo obdobného majetku v obvyklém obchodním styku ke dni ocenění⁴⁸. Věřitelský výbor může žádat ocenění znalcem, v takovém případě však musí zajistit náhradu nákladů s tím vzniklých. Obtížně ocenitelný majetek může nechat insolvenční správce ocenit znalci i bez návrhu věřitelského výboru, pokud náklady na ocenění nebudou vyšší než přínos získaný oceněním. K ocenění znalci se vždy zadá majetek tvořící zajištění, byla-li v řízení řádně a včas uplatněna pohledávka, která je tímto majetkem zajištěna, s výjimkou případů, kdy věřitel, příp. věřitelé jednomyslně na zajištění netrvají. Dále se vždy zadá znalci, pokud je úpadek řešen reorganizací nebo konkursem, v rámci kterého má dojít k prodeji obchodního závodu.

---

⁴⁶ § 12 vyhlášky č. 191/2017 Sb. o náležitostech podání a formulářů v insolvenčním řízení.

⁴⁷ HÁSOVÁ, Jiřina, ERBSOVÁ, Hana, KUBÁLEK, Jan, MORAVEC, Tomáš, SMRČKA, Luboš, ŠMEJKAL, Viktor, TARANDA, Petr, ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 831.

⁴⁸ § 219 odst. 4 insolvenčního zákona, § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

Od ocenění lze upustit pouze v zákonem vymezených případech, a to na základě usnesení insolvenčního soudu. Důvodem pro upuštění od ocenění může být rychlejší a hospodárnější průběh nepatrného konkursu.

Veškeré zápisy, případně změny v soupisu, včetně vyloučení sepsaného majetku, musí být náležitě datovány a odůvodněny, v případě pochybností se má za to, že insolvenční správce příslušnou položku sepsal nebo ji ze soupisu vyloučil v den, kdy tuto skutečnost oznámil insolvenčnímu soudu⁴⁹.

3.2 Vyřazení, vyloučení a vynětí majetku z majetkové podstaty

Soupis bývá odrazem majetkové podstaty, ale jeho obsah nemusí být vždy totožný s obsahem majetkové podstaty. Může nastat situace, kdy je do soupisu zařazen i majetek nenáležící do majetkové podstaty, anebo i situace opačná, kdy je určitý majetek, přestože náleží do majetkové podstaty, do soupisu nezahrnut. Jak bylo uvedené výše, obsahem majetkové podstaty může být i majetek osob odlišných od dlužníka, dokonce není ani vyloučeno, aby byla majetková podstata tvořena pouze majetkem ve vlastnictví třetích osob.

Při sestavování soupisu majetkové podstaty musí insolvenční správce dodržovat požadavky kladené na výkon jeho funkce, zejména postupovat svědomitě a s odbornou péčí, avšak ani při dodržení náležité pečlivosti někdy nelze vyloučit pochybnosti týkající se majetku sepsovaného do majetkové podstaty. Je nutno dodat, že i v případě pochybností je insolvenční správce povinen sepsat majetek do majetkové podstaty, musí však respektovat práva dotčených osob. Otázka ponechání či vyloučení majetku ze soupisu se řeší vždy až následně⁵⁰. Dotčeným osobám insolvenční zákon přiznává právo domáhat se žalobou rozhodnutí o vyloučení majetku z majetkové podstaty, dlužníkovi právo navrhnout vynětí majetku z majetkové podstaty.

---

⁴⁹ § 220 insolvenčního zákona.

⁵⁰ KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 893.

3.2.1 Vyrozumění o soupisu

Pro uplatnění práv dotčených osob i dlužníka je nezbytné, aby se dozvěděli o zahrnutí jejich majetku do soupisu majetkové podstaty. To je upraveno v insolvenčním zákoně v ustanovení § 224 prostřednictvím institutu vyrozumění o soupisu. Insolvenční zákon ukládá insolvenčnímu správci povinnost vždy uvést do soupisu, komu majetek náleží, nebo která osoba k němu uplatňuje právo, a takovou osobu písemně vyrozumět o zahrnutí majetku do soupisu. Na její žádost je insolvenční správce povinen vydat o této skutečnosti osvědčení s uvedením důvodu sepsání majetku. Ve vyrozumění musí uvést poučení o možnosti podat vylučovací žalobu i o následcích zmeškání lhůty pro její podání. Konkrétní náležitosti vyrozumění upravuje vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu insolvenčního řízení, ustanovení § 13a. Vzhledem k tomu, že okamžik počátku prekluzivní lhůty pro podání žaloby je navázán na doručení vyrozumění, je velmi důležité, aby bylo vyrozumění dlužníkovi prokazatelně doručeno.

Pro případ zápisu věcí, které jsou evidovány ve veřejném nebo neveřejném seznamu, rozšiřuje insolvenční zákon povinnost vyrozumění i vůči dalším subjektům. Výčet těchto subjektů není uzavřený, zákon výslovně uvádí pouze povinnost vyrozumět příslušné katastrální pracoviště, je-li do soupisu zapsaná nemovitost zapsaná v Katastru nemovitostí, a povinnost vyrozumět Notářskou komoru České republiky v případě sepsání věci, která je dle Rejstříku zástav ve vlastnictví osoby odlišné od dlužníka. U kulturních památek, sbírek muzejní povahy a dalších předmětů kulturní hodnoty musí správce neprodleně vyrozumět Ministerstvo kultury, jako předpoklad pro to, aby mohlo ministerstvo uplatnit k uvedeným předmětům předkupní právo.

3.2.2 Vyřazení majetku ze soupisu majetkové podstaty

Není-li již nadále pochyb o tom, že určitá věc nenáleží do majetkové podstaty, je insolvenční správce dle § 217 odst. 2 insolvenčního zákona povinen takovou věc či jinou majetkovou hodnotu vyřadit ze soupisu majetkové podstaty. Není při tom podstatné, zda se osoba, která má z vyřazení prospěch, v době vyřazení může či nemůže domáhat vyloučení. Insolvenční správce tak učiní na základě pokynu soudu, nebo na základě vlastních poznatků po projednání s věřitelským výborem a vyrozumění insolvenčního soudu. Vyřazením není vyloučena možnost opětovného zapsání vyřazeného majetku do soupisu majetkové podstaty.

3.2.3 Vyloučení majetku z majetkové podstaty

Jednou ze sporných situací, které mohou nastat při soupisu majetku, je situace upravená v ustanovení § 225 insolvenčního zákona, kdy je do soupisu majetkové podstaty sepsán majetek, ke kterému uplatňuje své právo jiná osoba. Ochrana těchto osob je realizována prostřednictvím vylučovací žaloby, kterou žalobce sleduje vyloučení majetku z majetkové podstaty.

Podstatu vylučovací žaloby shrnul v jednom ze svých judikátů Vrchní soud v Olomouci, který k danému uvedl: *„Podstatou vylučovací žaloby podle § 225 insolvenčního zákona je pro insolvenční řízení (ale i pro účastníky řízení o žalobě) závazným způsobem vyřešit otázku, zda majetek byl do majetkové podstaty zahrnut oprávněně, a zda není silnější právo jiné osoby než dlužníka, které soupis toho majetku a jeho následné zpeněžení v insolvenčním řízení vylučuje.“*⁵¹

Předpokladem úspěšnosti žaloby je dodržení všech podmínek, tak jak je stanovil zákon a soudní praxe⁵². Základním předpokladem je sepsání předmětného majetku do soupisu majetkové podstaty insolvenčním správcem. K podání žaloby je oprávněna pouze osoba od dlužníka, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy bylo této osobě doručeno vyrozumění o soupisu. Lhůta 30 dnů je hmotněprávní, proto je zapotřebí, aby byla poslední den lhůty žaloba doručena soudu. Pro úplnost lze dodat, že vylučovací žaloba může být podána i bez ohledu na to, zda této osobě bylo doručeno vyrozumění. Osoba se o soupisu může dozvědět i dříve, než ji bylo doručeno vyrozumění, a není proto důvodné, aby byla možnost uplatnění práva vázána výlučně na doručení vyrozumění. Žaloba se podává proti insolvenčnímu správci u věcně a místně příslušného soudu. V době rozhodování soudu o žalobě trvají účinky insolvenčního řízení a sporný majetek je pořád sepsán v majetkové podstatě. Proto, aby soud vyhověl žalobě, je nezbytné, aby osoba, která se domáhá vyloučení majetku, prokázala, že majetek neměl, nebo ke dni rozhodnutí nemá být sepsán do soupisu, a současně, že ji svědčí právo, které takový soupis vylučuje, případně, že je tu jiný důvod, pro který neměl být majetek zahrnut do soupisu.

---

⁵¹ Rozsudek Vrchního soudu Olomouci ze dne 28.6.2010 č.j. 12 Cmo 2/2010-120.

⁵² Předpoklady podrobně vymezeny v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011.

Uplynutím lhůty, zamítnutím žaloby, zastavením řízení nebo odmítnutím žaloby se uplatní nevyvratitelná právní domněnka oprávněnosti zápisu takového majetku do soupisu majetkové podstaty. Jedná se o vážný zásah do práv dotčené osoby, který řádně odůvodňuje ochrana práv věřitelů a naplnění účelu insolvenčního řízení, s cílem vyloučit průtahy v procesu zpeněžení majetkové podstaty a s tím spojené negativní důsledky, např. pokles ceny sepsaného majetku. Od počátku běhu lhůty až do pravomocného skončení řízení o žalobě, případně do uplynutí lhůty, je insolvenční správce omezen v nakládání s majetkem, který je předmětem vylučovací žaloby. Je vyloučeno jeho zpeněžení i jiné nakládání. Výjimky jsou vymezené v ustanovení § 225 odst. 4 a od 5 insolvenčního zákona. Dle odstavce 4 je insolvenční správce oprávněn přistoupit zpeněžení po podání žaloby se souhlasem žalobce a současně je oprávněn a dokonce povinen přistoupit ke zpeněžení, pokud tím odvrací újmu, která tomuto majetku bezprostředně hrozí. Je patrné, že stav bezprostředně hrozícího nebezpečí bude insolvenční správce povinen osvědčit, čímž je vyloučen jeho svévolný postup. Naproti odstavce 5 uvedeného ustanovení umožňuje vyřešit problémy související se správou sporného majetku při déletrvajícím řízení o vylučovací žalobě. Podmínkami pro takový postup je existence důvodů hodných zvláštního zřetele a pokyn insolvenčního soudu k prodeji předmětného majetku ve výroku rozhodnutí o zamítnutí nebo odmítnutí žaloby či zastavení řízení. Majetek, který je předmětem žaloby, sice v takovém případě může být zpeněžen, nicméně výtěžek zpeněžení musí být deponován až do doby pravomocného skončení řízení o žalobě. Poté může být dle výsledku řízení buď určen k uspokojení věřitelů, nebo vydán úspěšnému žalobci. Úspěšný žalobce má kromě práva na vydání výtěžku také právo na náhradu škody, která mu vznikla zpeněžením. Insolvenční správce je v souladu s ustanoveními § 217 a § 220 insolvenčního zákona povinen upravit soupis majetkové podstaty, kde uvede a vyznačí vyloučený majetek i právní důvod a den vyloučení.

Lze uvažovat i situaci, kdy spor vznikne mezi dvěma insolvenčními správci, kteří oba soudí, že věc jimi má být sepsána do soupisu. V takovém případě svědčí práva a povinnosti spojené se soupisem tomu insolvenčnímu správci, který věc sepsal jako první. Druhý insolvenční správce je odkázán k podání vylučovací žaloby.⁵³

---

⁵³ JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. Právní rozhledy. 2019, č. 19, s. 655-662.

3.2.4 Vynětí majetku z majetkové podstaty

V praxi nelze vyloučit situaci, kdy bude nesprávně sepsán majetek, který nepatří do majetkové podstaty, byť je ve vlastnictví dlužníka. Z výkladu výše je zřejmé, že k podání vylučovací žaloby jsou oprávněné pouze osoby odlišné od dlužníka. Pokud se dlužník domnívá, že byla do majetkové podstaty zahrnuta majetková hodnota, která tam nepatří, může se ochrany domáhat prostřednictvím specifického postupu upraveného v ustanovení § 226 insolvenčního zákona. Dlužník může takový postup uplatnit pouze z důvodů zákonem vymezených, tedy byl-li soupisu majetkové podstaty zahrnut majetek vyloučený z majetkové podstaty dle ustanovení § 207 nebo § 208 insolvenčního zákona.

K ochraně práva nepodává žalobu, jako je tomu v případě vylučovací žaloby, která je následně řešena v rámci incidenčního sporu, ale námitku, „*kteřá je postavena na vyvratitelné právní domněnce dlužníka, že správce porušil při svém postupu pravidla vyplývající z ustanoveních § 207 a 208*“.⁵⁴

Návrh na vynětí majetku z majetkové podstaty musí být učiněn vůči insolvenčnímu správci bez zbytečného odkladu poté, co se dlužník dozvěděl nebo se při náležitě pečlivosti měl dozvědět, že došlo k sepsání majetku. V souladu s principem publicity lze dovodit, že nejzazší okamžik, kdy to mohl zjistit, je okamžik zveřejnění soupisu majetkové podstaty v insolvenčním rejstříku. Obecné náležitosti návrhu se řídí pravidly obsaženými v OSŘ v ustanoveních § 42 odst. 4 a § 79, dále je nutno označit věc, právo, pohledávku nebo jinou majetkovou hodnotu, která má být vyňata ze soupisu. Náležitosti a odůvodněnost návrhu posuzuje insolvenční správce. Pokud návrh nelze projednat nebo o něm rozhodnout, vyzve dlužníka a určí mu přiměřenou lhůtu k opravě či doplnění a poučí ho o tom, jak opravu provést, i o následcích v podobě odmítnutí návrhu, pokud návrh neopraví či nedoplní. Je-li návrh podán řádně, informuje o něm věřitelský výbor, který současně vyzve k vyjádření a následně předloží svoje odůvodněné stanovisko spolu s vyjádřením věřitelského výboru insolvenčnímu soudu k rozhodnutí. Návrh spolu se zprávou předloží i v případech, kdy se domnívá, že je návrh opožděný.

---

⁵⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 486

O návrhu rozhoduje insolvenční soud usnesením, proti kterému se lze odvolat. Do doby rozhodnutí nesmí insolvenční správce přistoupit ke zpeněžení majetku označeného v návrhu. Insolvenční zákon výslovně připouští, že je možno analogicky přistoupit ke zpeněžení ze stejných důvodů, jako v případě zpeněžení během řízení o vylučovací žalobě. Oproti tomuto postupu však insolvenční zákon nepřiznává dlužníkovi právo na vydání výtěžku ze zpeněžení, či náhradu újmy způsobené zpeněžením.⁵⁵

3.2.4.1 Vynětí majetku z majtkové podstaty insolvenčním správcem

Dynamická povaha soupisu majtkové podstaty klade na insolvenčního správce požadavek, aby jej neustále udržoval aktuální. K tomu, aby tak mohl činit je nezbytné, aby byl oprávněn jej jak rozšiřovat, tak i redukovat. Insolvenční správce může po předchozím souhlasu věřitelského výboru a insolvenčního soudu kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení vyjmout z majtkové podstaty vše, co se nemůže sloužit k uspokojení věřitelů.⁵⁶ Na rozdíl od výše uvedených případů vyloučení a vynětí na návrh dlužníka, kde je cílem vyřadit ze soupisu věci, které vůbec nepatří do majtkové podstaty, nebo do ní neměly být sepsány, toto oprávnění insolvenčního správce slouží k řešení situací, kdy určité věci jsou součástí majtkové podstaty, tedy jejich sepsání do soupisu bylo oprávněné, nicméně vzhledem k jejich povaze, nebo z jiných okolností vyplynulo, že nemůžou sloužit k uspokojení věřitelů. Takový postup přichází v úvahu zejména u majetku, který je neprodejný, či např. nedobytné pohledávky. V úvahu přichází i majetek, který je sice zpeněžitelný, ale náklady vzniklé v souvislosti se zpeněžením jsou vyšší než přínos, který lze očekávat.

---

⁵⁵ Tamtéž, s.488.

⁵⁶ § 227 insolvenčního zákona.

4 Nakládání s majetkovou podstatou a její správa

Právo nakládat s majetkem je jedno ze základních dílčích oprávnění vlastníka. Vymezení nalezneme v OZ, který jej definuje jako „*právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit.*“⁵⁷ Pro řádný průběh insolvenčního řízení, především s ohledem na jeho hlavní účel, je úprava nakládání s majetkovou podstatou nezbytná. Co lze rozumět pod tímto pojmem uvádí insolvenční zákon příkladmo.⁵⁸ Většinou se jedná o různé právní jednání, výkon práv a povinností či rozhodovací činnost, týkají-li se majetkové podstaty. Insolvenční správce je povinen při nakládání s majetkovou podstatou postupovat s péčí řádného hospodáře, ale rovněž i s odbornou péčí, která vyplývá z jeho postavení odborníka.

Není nezvyklé, že insolvenční řízení trvá i několik let. Během této doby je třeba zajistit správu majetkové podstaty, aby nedocházelo k jejímu znehodnocování, ale také, je-li to možné, aby byla rozmnožena. Vzhledem k různorodosti majetkové podstaty jsou i činnosti spojené s její správou různorodé, proto insolvenční zákon vymezuje správu pouze demonstrativně, s uvedením výčtu úkonů, které se za správu považují.⁵⁹ Správu lze definovat jako činnost směřující k zabránění znehodnocování, zajištění užívání majetku pouze k určenému účelu, rozmnožování majetkové podstaty, nebo takovou činností, která vede k vymáhání pohledávek dlužníka, včetně plnění z neúčinných a neplatných úkonů dlužníka. Ke správě majetkové podstaty je oprávněna pouze osoba s dispozičním oprávněním, která musí vždy respektovat základní zásady insolvenčního řízení. Při správě majetku sloužícího k zajištění pohledávky je vázaná pokyny zajištěného věřitele, je-li zajištěných věřitelů více, rozhodující jsou pokyny prvního v pořadí. Pokud je takový věřitel nečinný, oprávnění přejde na věřitele, který je další v pořadí, jinak pokyny udělí insolvenční soud. Je pochopitelné, že zajištěný věřitel bude při udělování pokynů přihlížet především ke svým vlastním zájmům, které mohou být v rozporu se zájmy dalších věřitelů uspokojujících se ze stejného zajištění, proto insolvenční zákon ukládá spravující osobě povinnost vyrozumět insolvenční soud a požádat ho o schválení pokynu, pokud tito ostatní věřitelé s pokynem nesouhlasí. K přezkoumání pokynu nařídí insolvenční soud

---

⁵⁷ § 1012 OZ.

⁵⁸ § 228 insolvenčního zákona.

⁵⁹ § 230 insolvenčního zákona.

jednání, při kterém jsou projednány pouze námitky učiněné do 7 dnů od zveřejnění pokynu v insolvenčním rejstříku. Na základě jednání soud rozhodne o tom, zda pokyn schvaluje nebo nikoliv. Proti usnesení se nelze odvolat. Osoba s dispozičním oprávněním může pokyn odmítnout pouze pokud se domnívá, že nesměruje k řádné správě. V takovém případě je povinna uvést v čem spatřuje nevhodnost pokynu a předložit jej k přezkoumání k insolvenčnímu soudu. Výše uvedený postup má zabránit tomu, aby zajištěný věřitel zneužil svého postavení v neprospěch ostatních zajištěných věřitelů. Kromě dohlédací činnosti má k tomuto účelu přispět i povinnost zajištěného věřitele nést náklady spojené s provedením jeho pokynu ze svého.

4.1.1 Dispoziční oprávnění k majetkové podstatě

Dispozičním oprávněním rozumíme oprávnění nakládat s majetkovou podstatou a jiné osoby z takového nakládání vyloučit. Osobou s dispozičním oprávněním je „*osoba, které v průběhu insolvenčního řízení přísluší právo nakládat s majetkovou podstatou ohledně všech oprávnění, ze kterých se skládá.*“⁶⁰ Výchozí úpravu nalezneme v ustanovení § 229 insolvenčního zákona.

Určení osoby s dispozičním oprávněním je závislé na fázi insolvenčního řízení, způsobu řešení úpadku i na vlastnictví majetku náležejícího do majetkové podstaty. Pravidlem je, že osobě odlišné od dlužníka náleží pouze v případech stanovených zákonem, nebo v rozhodnutí insolvenčního soudu. Pokud je součástí majetkové podstaty majetek ve vlastnictví jiné osoby než dlužníka, platí, že jejich dispoziční oprávnění lze omezit jen zákonem, nebo rozhodnutím insolvenčního soudu. K omezení dochází na okamžikem sepsání takového majetku do soupisu majetkové podstaty a od tohoto okamžiku je k nakládání oprávněna pouze osoba s dispozičním oprávněním.

Dle ustanovení § 229 odst. 3 lze obecně shrnout, že dispoziční oprávnění náleží dlužníkovi od zahájení insolvenčního řízení do doby rozhodnutí o úpadku a dále kontinuálně od doby rozhodnutí o úpadku do rozhodnutí o způsobu řešení úpadku. Je-li způsobem řešení úpadku oddlužení, záleží na jeho formě. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty soud v usnesení o způsobu řešení úpadku vymezí majetek, který bude zpeněžen. S takovým majetkem je oprávněn nakládat pouze insolvenční správce a postup

---

⁶⁰ § 2 insolvenčního zákona.

je obdobný jako při zpeněžování majetkové podstaty v konkursu. Stejně tomu tak je i u majetku, který slouží k zajištění, bez ohledu na formu oddlužení. Majetek, který dlužník získal v průběhu insolvenčního řízení až poté, co nastaly účinky schváleného oddlužení, nenáleží do majetkové podstaty a k dispoziční oprávnění náleží rovněž dlužníkovi.⁶¹

Je důležité připomenout, že přestože dlužníkovi náleží dispoziční oprávnění, je v nakládání s majetkovou podstatou z důvodu jejího zachování omezen, a to již od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení. Dlužník nemůže jednat tak, aby došlo k podstatné změně ve skladbě, využití nebo určení majetku, k jeho zmenšení v míře menší než zanedbatelné. Omezení se nevztahuje na jednání, kterým dlužník plní vyživovací povinnost či procesní sankci, jakož i povinnosti, které mu ukládá zvláštní právní předpis. Dále omezení nedopadá na jednání, ke kterému dochází v rámci obvyklého hospodaření s obchodním závodem, jednání sledující odvracení hrozící škody a některé další případy stanové zákonem. Jednání učiněná v rozporu s tímto omezením je vůči věřitelů, neúčinné.⁶² Do doby rozhodnutí o úpadku může insolvenční soud omezit dlužníka v nakládání s majetkovou podstatou ještě nad rámec zákonného omezení prostřednictvím předběžného opatření.

Při konkursu dochází již z jeho povahy likvidační formy řešení úpadku k mnohem podstatnějším omezením dispozičních práv dlužníka. Okamžikem prohlášení konkursu přechází dispoziční oprávnění k majetkové podstatě na insolvenčního správce.⁶³ Insolvenční správce při nakládání s majetkovou podstatou využívá své odborné znalosti, zajišťuje nestranný a nezávislý průběh konkursního řízení, aniž by věci byl zainteresován a sledoval vlastní prospěch, čímž je zamezeno zkrácení práv věřitelů nebo dlužníka. Při nakládání s majetkovou podstatou je oprávněn k výkonu práv a povinností, jež jinak náleží dlužníkovi, včetně akcionářských práv u akcií, které jsou součástí majetkové podstaty. Má-li dlužník nějaké zaměstnance, vystupuje vůči nim jako zaměstnavatel, vede účetnictví apod. Účinky prohlášení konkursu nastávají zveřejněním v insolvenčním rejstříku. Právní jednání dlužníka týkající se majetkové podstaty, která učiní po prohlášení konkursu, nejsou absolutně neplatná, ale přímo ze zákona dochází k tomu, že

---

⁶¹ § 398 odst. 2 a § 408 insolvenčního zákona.

⁶² viz § 111 insolvenčního zákona

⁶³ § 229 odst. 3 písmeno c) a shodně § 246 odst. 1 insolvenčního zákona.

jsou vůči věřitelům neúčinná.⁶⁴ Omezení dispozičních oprávnění dlužníka po prohlášení konkursu se promítne i vůči majetku, který by se případně mohl stát součástí majetkové podstaty. Insolvenční zákon explicitně uvádí, že dlužník může dar nebo dědictví odmítnout pouze se souhlasem insolvenčního správce pod sankcí neplatnosti. Totéž platí o uzavření dohody o vypořádání dědictví, kterým by dlužník zkracoval svůj dědický podíl.⁶⁵ Dispoziční oprávnění správce trvají až do okamžiku zrušení konkursu, poté se navrací dlužníkovi, ačkoliv funkce insolvenčního správce zrušením konkursu nekončí. Jeho pozdější činnost se však omezuje pouze na úkony důležité pro uzavření řízení.

---

⁶⁴ § 246 odst. 2 insolvenčního zákona.

⁶⁵ §246 odst. 4 insolvenčního zákona.

5 Zpeněžení majetkové podstaty

Existuje-li majetek, který lze zahrnout do majetkové podstaty a který může být použit k uspokojení dlužníkových věřitelů, je zapotřebí tento majetek převést do formy, která toto uspokojení umožní. Nejčastěji se tak děje jeho převedením na peníze zpeněžením. Insolvenční zákon rámcově definuje zpeněžení majetkové podstaty jako „*převedení veškerého majetku, který do ní náleží, na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Za zpeněžení se k tomuto účelu považuje i využití bankovních kont dlužníka a jeho peněžní hotovosti. Zpeněžením majetkové podstaty se rozumí i úplatné postoupení dlužníkových pohledávek.*“⁶⁶

Výchozí úprava zpeněžování majetkové podstaty je obsažena v části druhé insolvenčního zákona, v hlavě I věnované úpravě konkursu, která se použije obdobně i pro postup insolvenčního správce při v oddlužení zpeněžením majetkové podstaty.

Zpeněžování majetkové podstaty je bezpochyby tou částí insolvenčního řízení, která je hlavním předmětem zájmů věřitelů, v případě konkursu nebo oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty ji lze označit jako klíčovou část celého řízení, neboť právě průběh a především výsledek tohoto procesu je rozhodný pro výsledné uspokojení věřitelů a celkový výsledek insolvenčního řízení. Výčet subjektů, kterých se proces zpeněžování majetkové podstaty dotýká, je širší a vedle věřitelů je to především dlužník a nepřímo i jeho osoby blízké, insolvenční správce jako hlavní subjekt odpovědný za jeho řádné provedení, věřitelský výbor, dražitelé, soudní exekutor a další osoby podílející se na tomto procesu.

Mezi věřiteli mají nejvýznamnější postavení zajištění věřitelé, tj. věřitelé jejichž pohledávky vůči dlužníkovi jsou zajištěné majetkem patřícím do majetkové podstaty⁶⁷, kteří vykonávají rozhodující vliv na celý proces zpeněžování. Zajištěný věřitel musí uplatnit svou pohledávku ve stanovené lhůtě a zajištění se v ní výslovně dovolat. Výhodou plynoucí z postavení zajištěného věřitele je možnost uspokojit se z výtěžku

---

⁶⁶ § 283 odst. 1 insolvenčního zákona.

⁶⁷ Takovým zajištěním je dle § 2 insolvenčního zákona pouze zástavní právo, zadržovací právo, omezení převodu nemovitostí, zajišťovací převod práva nebo postoupení pohledávky k zajištění, případně obdobné právo dle zahraniční úpravy. Výčet je tedy taxativní.

zpeněžení přednostně a současně až v rozsahu zajištění, tedy je-li to možné v plné výši, a to podle pořadí vzniku zajištění.⁶⁸ Právo na přednostní uspokojení znamená, že jsou uspokojováni ještě v průběhu insolvenčního řízení, na rozdíl od ostatních věřitelů nezajištěných pohledávek, kteří jsou uspokojováni na základě rozvrhového usnesení. Vzhledem k úzkému vztahu zajištěného věřitele k předmětu zajištění, který je součástí majetkové podstaty, je oprávněn udělovat osobě s dispozičním oprávněním závazné pokyny týkající se správy takového majetku a současně pokyny směřující ke zpeněžení majetku tvořícího zajištění. Pokyny je insolvenční správce až na výjimku vázán. Těmito pokyny se budu zabývat detailněji v rámci pojednání o způsobu zpeněžení.

Insolvenční správce může majetkovou podstatu zpeněžit teprve „*po právní moci rozhodnutí o prohlášení konkursu, nejdříve však po první schůzi věřitelů, pokud nejde o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením anebo pokud insolvenční soud nepovolí výjimku.*“⁶⁹ Výjimku uděluje insolvenční soud v rámci dohlédací činnosti a takové rozhodnutí nelze napadnout odvoláním.⁷⁰ Dle důvodové zprávy k návrhu insolvenčního zákona taková úprava brání tomu, aby případná pozdější změna nebo zrušení rozhodnutí způsobila neřešitelné situace způsobené zpeněžením.⁷¹ Mezi další předpoklady zpeněžení, které odvodila soudní praxí lze uvést, že zpeněžit je možno pouze věci, které již nemohou být z majetkové podstaty vyloučeny a jejich příslušnost k majetkové podstatě nevzbuzuje pochybnosti. Zpravidla je tedy zpeněžení možné až po uplynutí lhůty pro podání vylučovací žaloby.⁷² V souvislosti s přijetím zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestních činů, bylo ustanovení § 283 insolvenčního zákona doplněno o třetí odstavce, který rozšiřuje předpoklady zpeněžení a omezuje insolvenčního správce ve zpeněžení majetku, který byl zajištěn v rámci trestního řízení proti dlužníkovi⁷³. Ke zpeněžení takového majetku si musí insolvenční správce opatřit souhlas orgánu činného

---

⁶⁸ § 167 odst. 1 insolvenčního zákona.

⁶⁹ § 283 odst. 1 a odst. 2 insolvenčního zákona.

⁷⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.3.2017, č.j. 4 VSPH 411/2017-B-78.

⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz, s. 213.

⁷² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 6. 1999, sp. zn. 31 Cdo 1908/08.

⁷³ § 47 až 49 Trestního řádu.

v trestním řízení. Lze se domnívat, že takový souhlas bude insolvenčnímu správci nejpravděpodobněji udělen až po pravomocném ukončení trestního řízení, což poškozeným umožní, aby nároky jim přiznané v trestním řízení mohli řádně přihlásit do insolvenčního řízení.⁷⁴ Při zpeněžování majetkové podstaty je dále insolvenční správce vázán také zákonným předkupním právem, které je povinen respektovat. Naproti tomu, za účelem co nejsnazšího zpeněžování majetkové podstaty insolvenční zákon výslovně uvádí, že smluvními předkupními právy vázán není.⁷⁵

Z úpravy obsažené v insolvenčním zákoně je zřejmé, že insolvenční řízení představuje pro dlužníka, který se ocitl v úpadekové situaci, velmi efektivní, výhodné a často jedině možné řešení. Nicméně shodně jako je tomu u jiných právních předpisů, nelze ani v tomto případě vyloučit, že taková úprava nebude zneužita. K zamezení podvodným úpadekům a spekulacím s majetkem má sloužit i ustanovení § 295 insolvenčního zákona, které vymezuje osoby se zákazem nabývání majetku z majetkové podstaty. Restrikce má sloužit k zamezení jednání, „jehož výsledkem by bylo jen to, že se těmto osobám podaří v relativně krátké době pro sebe (či skrytě pro dlužníka samého) ke škodě věřitelů znovu získat zpět zpeněžený majetek.“⁷⁶ Stanovený zákaz dopadá na dlužníka, jemu blízké osoby a osoby, které s ním tvoří koncern. Rovněž postihuje i osoby, které nějakým způsobem mohly ovlivnit činnost dlužníka nebo přispět k jeho úpadku. V nabývání jsou omezeni i členové a náhradníci věřitelského výboru, kteří k takovému jednání potřebují souhlas schůze věřitelů. Požadavek přivolení k nabývání majetku jim má znemožnit zneužít své postavení a faktickou výhodu spočívající ve větší informovanosti na úkor ostatních věřitelů. Kromě toho, že tyto osoby nemohou nabývat majetek z majetkové podstaty bez ohledu na způsob jeho zpeněžení, nelze na ně po dobu 3 let od skončení konkursu takový majetek ani převést, a to ani v případě, kdy takové osobě svědčí předkupní právo. Ze zákazu nabývání může insolvenční soud udělit výjimku. Podmínkou je návrh některé z osob omezených v nabývání, který bude patřičně odůvodněný. Výjimku lze udělit i před skončením konkursu, s výjimkou členů a

---

⁷⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 611

⁷⁵ § 284 insolvenčního zákona.

⁷⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.3.2017 č.j. 3 VSPH 2341/2016 – B-36

náhradníků věřitelského výboru, jim blízkých osob a osob s nimi tvořícími koncern. Měli být umožněno nabytí ještě před skončením konkursu, k rozhodnutí si insolvenční soud vyžádá vyjádření věřitelského výboru, jinak rozhodne samostatně. Z judikaturního výkladu Vrchního soudu v Praze vyplývá, že výjimku lze připustit, jestliže vstřícným jednáním soudu nedojde k poškození věřitelů, tedy za situace, kdy lze důvodně očekávat, že jejich uspokojení nebude nižší oproti stavu, kdy by byl zákaz zachován.⁷⁷ Právní jednání učiněná v rozporu s tímto zákazem jsou relativně neplatná.

5.1.1 Účinky zpeněžení

V praxi není ničím neobvyklým, že majetek dlužníka, jenž se dostal do finančních nesnází, je zatížen, či spojen s určitými právy a povinnostmi. Zatížený majetek by logicky odrazoval případné zájemce od jeho koupě, v důsledku čehož by mohl být proces zpeněžení majetkové podstaty velmi komplikovaný a zejména zdoluhavý. S přihlédnutím k této skutečnosti insolvenční zákon na několika místech deklaratorně uvádí účinky, které nastávají zpeněžením takového majetku.

Výchozí úprava účinku zpeněžení je obsažena v ustanovení § 285 insolvenčního zákona, kde jsou výslovně upraveny účinky zpeněžení vůči majetku zatíženému v důsledku vykonávacího řízení vedeného proti dlužníkovi. Zpeněžením takto zatíženého majetku zanikají, a to v rozsahu, ve kterém se týkají zpeněženého majetku, účinky nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce, doručení vyznění o zahájení exekuce a účinky vydaných exekučních příkazů. Insolvenční zákon tím zlepšuje pozici nabyvatele předmětu zpeněžení a umožňuje mu nabýt majetek, který bude od těchto závad „očištěný.“ Zpeněžením dochází také k zániku dalších závad váznoucích na zpeněžovaném majetku, včetně neuplatněných předkupních práv dle § 284 odst. 3 a 4 insolvenčního zákona a závad zapsaných ve veřejném seznamu. Pro věcná břemena to neplatí zcela shodně a zpeněžením dochází k zániku pouze těch z nich, která byla v insolvenčním řízení neúčinná.⁷⁸

---

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5.2013, sp. zn. 1 VSPH 579/2013-B-116.

⁷⁸ Neúčinnými věcnými břemeny se okamžikem prohlášení konkursu podle § 284 odst. 3 stávají ta věcná břemena, která vznikla za nápadně nevýhodných podmínek poté, co nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Vzhledem k tomu, že přechod dispozičního oprávnění na insolvenčního správce neznamená bez dalšího pro vlastníka věci zákaz věc užívat, neboť ke zpeněžení věci nakonec ani dojít nemusí,⁷⁹ insolvenční zákon zcela prakticky upravuje účinky zpeněžení i konkrétně ve vztahu k nemovitostem, ve kterých dlužník bydlí, či je jinak užívá. Právní titul, který dlužníka opravňoval k užívání nemovitosti, zaniká jejím zpeněžením a namísto toho vzniká dlužníkovi povinnost nemovitost vyklidit. Za účelem usnadnění i urychlení procesu zpeněžování je vymáhání splnění povinnosti ponecháno na nabyvateli nemovitosti, který se může ohledně dalšího postupu svobodně rozhodnout. Není vyloučeno, že nový vlastník uzavře s dlužníkem nájemní smlouvu a k vyklizení vůbec nedojde. Pokud by na vyklizení trval, bude muset dlužníka žalovat žalobou na vyklizení podle ustanovení OSŘ a nepůjde o incidenční spor. Insolvenční zákon přiznává dlužníkovi, kterému byla zpeněžena nemovitost užívaná k bydlení, právo na bytovou náhradu s odkazem na původní úpravu nájmu bytu. Novelou OZ byla úprava bytových náhrad ze zákona vypuštěna a ustanovení § 285 odst. 3 se tak stalo obsoletním.

Z důvodu zajištění plynulého provozu obchodního závodu je upraven i přechod práv a povinností při prodeji dlužníkovy obchodního závodu jedinou smlouvou. Dle § 291 insolvenčního zákona koupí závodu nabyvatel nabývá všechna práva a závazky, na které se prodej vztahuje, a to včetně těch, která vyplývají z pracovněprávních vztahů k zaměstnancům. Pohledávky vzniklé do účinnosti smlouvy o prodeji na nabyvatele nepřechází. Dle ustanovení § 169 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona mají pracovněprávní pohledávky dlužníkových zaměstnanců povahu pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou a mají být uspokojeny kdykoliv po rozhodnutí o úpadku v plné výši.

V neposlední řadě dochází zpeněžením také k zániku zajištění pohledávky zajištěného věřitele, a to i v případě pohledávky, která nebyla přihlášena. Pokud je zajišťovací právo zapsáno ve veřejném či neveřejném seznamu osvědčujícím vlastnictví nebo jiná věcná práva ke zpeněženému předmětu zajištění, je insolvenční správce povinen vydat nabyvateli potvrzení o zániku zajištění.⁸⁰

---

⁷⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.10.2014, č.j. 3 VSPH 1466/2014-B-39.

⁸⁰ § 167 odst. 4 a odst. 5 insolvenčního zákona.

5.2 Způsoby zpeněžení

Způsoby zpeněžení jsou vymezeny taxativně. Celkem má insolvenční správce, jenž rozhoduje o způsobu zpeněžení se souhlasem věřitelského výboru, možnost zpeněžit majetkovou podstatu 4 základními způsoby, a to:

- a) *ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu,*
- b) *prodejem podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí,*
- c) *prodejem mimo dražbu,*
- d) *v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního předpisu.⁸¹*

K prodeji mimo dražbu musí insolvenční správce získat i souhlas insolvenčního soudu⁸². Při zpeněžování majetku tvořícího zajištění je odlišný režim schvalování způsobu zpeněžení, neboť o způsobu rozhoduje zajištěný věřitel a insolvenční správce je jeho pokynem vázán.⁸³

Před novelou insolvenčního zákona provedenou zákonem č. 294/2013 Sb. panoval ohledně vzájemného vztahu výše uvedených ustanovení spor a nebylo jasné, zda má být vedle postupu dle § 293 insolvenčního zákona aplikována i obecná úprava obsažená v ustanovení § 286 odst. 2, tedy zda je ustanovení § 293 doplňujícím k § 286 odst. 2, nebo se jedná o úpravu *lex specialis*. Ačkoliv se Vrchní soud v Praze ve své rozhodovací praxi přiklonil k teorii doplňujícího ustanovení⁸⁴, praxe soudů zůstala nejednotná a vyvolávala tak nejistotu v právních i mimoprávních vztazích.⁸⁵ Novelou byl text ustanovení § 293 upraven a rozšířen o odstavec 2, který vyjasňuje sporný vztah a zavádí pravidlo, na základě kterého se obecná úprava použije, není-li zde pokynu zajištěného věřitele. Lze se domnívat, že v případě zpeněžení soudním exekutorem dle ustanovení § 289a, které bylo včleněno pozdější novelou insolvenčního zákona, navzdory skutečnosti, že ustanovení

---

⁸¹ § 286 odst. 1 insolvenčního zákona.

⁸² § 289 insolvenčního zákona.

⁸³ Pro udělení pokynu směřujícího ke zpeněžení se dle § 293 odst. 2 užije obdobně úprava pokynů zajištěného věřitele ohledně správy předmětu zajištění.

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2012, č. j. 1 VSPH 194/2012-B-36.

⁸⁵ HOROVÁ, Helena, SOMOL, Karel. Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení. *Bulletin advokacie*. 2012, č. 9, s. 24-26.

§ 293 odst. 2 zůstalo beze změny se uplatní stejné pravidlo.⁸⁶ Kromě toho upravila revizní novela i způsob udělování pokynů, je-li zajištěných věřitelů víc. Původní úprava ustanovení § 293 vyžadovala, aby v případě plurality zajištěných věřitelů udělili pokyn insolvenčnímu správci společně. Ustanovení bylo vykládáno tak, že s pokynem musí souhlasit všichni věřitelé zajištění z předmětné věci. Ačkoliv tedy bylo smyslem této úpravy předcházet případným sporům mezi zajištěnými věřiteli, v praxi se to často projevilo zcela opačně a způsobilo to ochromení a prodloužení procesu zpeněžování z důvodu nesouhlasného stanoviska některého z věřitelů, případně z jeho nečinnosti. Revizní novela reagovala i na tento problém a upravila znění ustanovení § 293 tak, aby reflektovalo pořadí zajištěných věřitelů. K udělení pokynu je oprávněn zajištěný věřitel první v pořadí. Pokyn musí učinit nejpozději ve lhůtě, kterou dodatečně v případě jeho nečinnosti určí insolvenční soud, jinak toto oprávnění přechází na zajištěného věřitele, který je další v pořadí. Insolvenční zákon přitom výslovně uvádí, že se obdobně užije ustanovení § 230 odst. 3 až 5 týkající se udělování pokynů ke správě majetkové podstaty. Analogicky proto platí i povinnost předložit pokyn k přezkoumání insolvenčnímu soudu, pokud s ním ostatní věřitelé uspokojující se ze stejného zajištění nesouhlasí.

Dle ustáleného soudního výkladu ustanovení § 298 insolvenčního zákona mají zajištění věřitelé právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněženého předmětu zajištění, a to bez zkrácení jejich uspokojení. Zajištěným věřitelům je určen celý čistý výtěžek zpeněžení. Výtěžek ze zpeněžení představuje do určité míry oddělenou majetkovou podstatu, ze které se nejdříve uspokojují nároky zajištěného věřitele před nároky ostatních věřitelů.⁸⁷ K oprávnění zajištěného věřitele udělovat pokyny ke zpeněžení bylo Nejvyšším soudem ČR dovozeno, že zajištěný věřitel „*má plné oprávnění udělovat pokyny ke zpeněžení této věci bez ohledu na to, jaká je výše jeho zajištěné pohledávky v porovnání s hodnotou majetku tvořícího předmět zajištění, resp. očekávaným výtěžkem jeho zpeněžení. Zájmy ostatních (nezajištěných) věřitelů při*

---

⁸⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 629

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2015, sp. zn. 29 NSČR 37/2013, usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 29. 5. 2015, sen. zn. 29 NSČR 4/2013.

*zpeněžení předmětu zajištění musí hájit insolvenční správce prostřednictvím mechanismu dle § 293 věty druhé insolvenčního zákona“.*⁸⁸ Ačkoliv tedy z rozhodování o způsobu zpeněžení předmětu zajištění oproti úpravě nezajištěného majetku vypadl kontrolní prvek v podobě souhlasu věřitelského orgánu a v případě prodeje mimo dražbu i insolvenčního soudu, osud zpeněžovaného majetku není volně na úvaze zajištěného věřitele. Insolvenční správce je oprávněn odmítnout pokyn, pokud důvodně předpokládá, že je možno zpeněžení provést výhodněji, a předložit ho k přezkoumání insolvenčnímu soudu.

5.2.1 Veřejná dražba

První z uvedených způsobů zpeněžení majetkové podstaty je postup zpeněžení ve veřejné dražbě. Majetková podstata je zpeněžena dražebníkem na základě smlouvy o provedení dražby uzavřené na návrh insolvenčního správce. Předpokladem účinnosti smlouvy je její schválení věřitelským výborem.⁸⁹ Insolvenční zákon kromě výše uvedeného neobsahuje další úpravu veřejné dražby, postupovat se proto bude podle zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách. ZVD definuje veřejnou dražbu jako *„veřejné jednání, jehož účelem je přechod vlastnického nebo jiného práva k předmětu dražby, konané na základě návrhu navrhovatele, při němž se licitátor obrací na předem neurčený okruh osob přítomných na předem určeném místě, nebo v prostředí veřejné datové sítě na určené adrese, s výzvou k podávání nabídek, a při němž na osobu, která za stanovených podmínek učiní nejvyšší nabídku, přejde příklepem licitátora vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby, nebo totéž veřejné jednání, které bylo licitátorem ukončeno z důvodu, že nebylo učiněno ani nejnižší podání“.*⁹⁰

Dražbu lze provést pouze na návrh. K návrhu je oprávněn vlastník věci, kterým se pro účely ZVD rozumí též insolvenční správce.⁹¹ Takto zahájena dražba je dražbou dobrovolnou.⁹² Rozlišujeme dvě základní podoby dražby, kromě tradiční, tzv. kamenné

---

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 29 NSČR 47/2015

⁸⁹ § 287 insolvenčního zákona

⁹⁰ § 2 písm. a) ZVD.

⁹¹ § 17 odst. 4 ZVD

⁹² Druhou formou veřejné dražby je dle § 36 ZVD dražba nedobrovolná.

dražby, která probíhá za fyzické přítomnosti zájemců v dražební místnosti, lze dražbu realizovat i elektronicky.⁹³ Zakotvením elektronické dražby lze jednoznačně hodnotit jako kladný krok, neboť její forma umožňuje předcházet některým nekalým praktikám používaných při tradičních dražbách a zejména umožňuje vyšší účast dražitelů s čím logicky souvisí možnost dosažení vyšší ceny. Přes nesporné výhody elektronické dražby je poměr elektronických dražeb k celkovému počtu dražeb přibližně jenom padesátiprocentní⁹⁴.

Hlavní výhodou zpeněžení ve veřejné dražbě je bezesporu transparentnost celého postupu, kterou zajišťuje velmi podrobná úprava dražebního procesu, jehož výsledkem je prodej předmětu zpeněžení nejvyšší nabídkou. Všechny podstatné údaje se uvádí v dražební vyhlášce, jejíž obligatorní obsahové náležitosti i způsob uveřejnění upravuje ustanovení § 20 ZVD. V dražební vyhlášce je určen i přesný datum, konkrétní datum i místo konání dražby. Dále obsahuje přesné označení a popis předmětu dražby, včetně práv a závazků na něm váznoucích, jeho cenu určenou odhadem, nebo znaleckým posudkem. Dražební vyhláška se zveřejňuje způsobem v místě obvyklým, a to nejméně 15 dnů předem. Jedná-li se o dražbu nemovitosti, obchodního závodu nebo jeho organizační složky nebo je-li hodnota stanoveného nejnižšího podání vyšší než 100.000,- Kč, musí být zveřejněna nejméně 30 dnů předem a zveřejní se i na centrální adrese České pošty. Při dražbě předmětů podléhajících zkáze je možno lhůtu přiměřeně zkrátit. Mimo to se dražební vyhláška ve stejné lhůtě doručuje i některým subjektům, kteří jsou vyjmenováni v ustanovení § 20 odst. 5 ZVD. Kromě volného přístupu k informacím o dražbě je transparentnost posílena i tím, že se dražby může účastnit kdokoliv, kdo splňuje podmínky stanovené ZVD pro účastníky dražby⁹⁵, nadto platí, že do prostor, ve kterých bude probíhat dražba, musí být umožněn i přístup veřejnosti⁹⁶. Zákonná úprava veřejné

---

⁹³ § 16a ZVD. Podmínky postupu při elektronické dražbě jsou upraveny vyhláškou č. 18/2014 Sb., o stanovení podmínek postupu při elektronické dražbě.

⁹⁴ BUREŠ, Jiří. Dražební trh je po dvaceti letech na svém dně [online]. Komora dražebníků.cz, publikováno dne 1.10.2019, Dostupné z: <http://www.komoradrazebniku.eu/drazebni-trh-je-po-dvaceti-letech-na-svem-dne/> [cit. dne 10.3.2016]

⁹⁵ Případné podmínky účasti jako např. složení dražební jistoty dle § 14 ZVD musí být rovněž uvedeny v dražební vyhlášce.

⁹⁶ § 23 odst. 4 ZVD.

dražby je koncipována tak, aby umožňovala přizpůsobit celý proces potřebám zpeněžovaného předmětu např. úpravou lhůt, či ceny, čímž zajišťuje vysokou efektivitu celého procesu.

Mezi další výhody veřejné dražby patří její bezpečnost vyplývající z požadavku profesionality dražebníka i z úpravy jeho odpovědnosti. Pro získání oprávnění – koncese k provozování činnosti dražebníka musí dražebník splnit řadu požadavků a projít složitým řízením, na základě kterého je prověřena jeho odbornost. Navíc je i po získání oprávnění průběžně kontrolován. Dražebník je odpovědný za to, že veřejná dražba proběhne podle zákonem stanovených pravidel⁹⁷, proto je důležité, aby byl návrhovátelem při výběru dražebníka náležitě pečlivý. Řádný výběr dražebníka je usnadněn možností prověřit si jednotlivé dražebníky a jejich dražební historii na centrální adrese České pošty, kde jsou uveřejněny všechny dražby provedené dražebníkem v posledních 3 letech, včetně jejich výsledků.⁹⁸

Průběh dražby upravuje § 23 ZVD. Dražba se zahajuje prohlášením licitátora, po kterém následuje prohlášení o předmětu dražby. Nejnižší podání i minimální příhoz jsou stanoveny v dražební vyhlášce. Po zahájení dražby mohou účastníci dražby činit podání. Předmět dražby je vydražen příklepem licitátora po třetí výzvě od posledního nejvyššího podání. Účastníci po zahájení dražby činí podání a draží se do té doby, dokud účastníci tzv. přihazují čili činí vyšší podání. Předmět dražby je vydražen a dražba je skončena příklepem licitátora po třetí výzvě od posledního podání. Pokud je učiněno současně více podání ve stejné výši, rozhoduje se losem. O provedené dražbě, a to i v případě že je dražba skončena protože nebylo učiněno ani nejnižší podání, má dražebník povinnost vyhotovit bez zbytečného odkladu protokol o provedené dražbě. Protokol se doručuje těmž osobám, jako dražební vyhláška.⁹⁹

---

⁹⁷ § 63 odst. 4 ZVD

⁹⁸ STUPKA, Kamil. Efektivní a transparentní zpeněžení majetku - veřejná dražba dle zákona č. 26/2000 Sb. [online]. Právní prostor, publikováno 7.12.2016. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/efektivni-a-transparentni-zpenzeni-majetku-verejna-drazba-dle-zakona-c-26-2000-sb> [cit. 27.3.2019]

⁹⁹ § 27 odst. 6 ZVD.

Pokud není cena dosažena vydražením vyšší než 200.000,- Kč, vydražitel je povinen ji uhradit ihned po skončení dražby. U ceny vyšší než 500.000,- Kč je k úhradě povinen ve lhůtě, která nesmí být kratší než 30 dnů a delší než 90 dnů od skončení dražby.¹⁰⁰ Náklady na dražbu se hradí z výtěžku dražby. V nákladech je zahrnuta i odměna dražebníka, kterou ZVD limituje stanovením její maximální výše, jež nesmí činit více než 10% z ceny dosažené vydražením, nejvýše však 1.000.000,- Kč zvýšených o 1% z částky, která přesahuje 10.000.000,- Kč.¹⁰¹ V případě zpeněžení předmětu, který tvoří zajištění, platí současně omezení dle ustanovení § 298 odst. 4 insolvenčního zákona limitující výši nákladů zpeněžení, které lze odečíst od výtěžku, rozsahem 5% z celkového výtěžku.

Institut veřejné dražby představuje souhrnný institut, který pojímá kromě úpravy procesu i způsob nabývání vlastnického práva. Zákonodárce volil cíleně a velmi důsledně takovou dikci, „*kteřá veřejnou dražbu pojímá jako zvláštní institut odlišný od smlouvy, na jehož základě dochází k přechodu, nikoli k převodu vlastnického práva k předmětu dražby.*“¹⁰² Vydražitel nabývá vlastnické právo okamžikem příklepu, ale s odkládací podmínkou, že ve stanovené lhůtě uhradí cenu dosaženou vydražením.¹⁰³ Jedná se o originární a privilegovaný způsob nabytí vlastnického práva, jehož hlavní výhodu lze spatřovat právě v tom, že k přechodu vlastnického práva dochází nezávisle na vlastnickém právu předchozího vlastníka¹⁰⁴. Pro úplnost lze dodat, že i případný zápis do katastru nemovitosti, byla-li vydražena nemovitost, má již pouze deklaratorní povahu. O nabytí vlastnického práva vydá dražebník vydražiteli písemné potvrzení¹⁰⁵.

Nebyl-li předmět dražby vydražen nebo byla dražba zmařena, ustanovení § 25 ZVD umožňuje konat opakovanou dražbu. K jejímu konání je třeba uzavřít novou smlouvu o provedení opakované dražby, a to do 10 dnů od doručení protokolu o provedení dražbě nebo vyznění o zmaření dražby. Výhodou opakované dražby je, že

---

¹⁰⁰ § 29 odst. 3 a odst. 4 ZVD.

¹⁰¹ § 2 odst. 1 písm. m) ZVD.

¹⁰² JIRKA, Vladislav. Ke sporům kolem povahy veřejné dražby a k jejich řešení v aktuální judikatuře. Právní rozhledy. 2009, č. 4, s. 142-144.

¹⁰³ § 30 odst. 1 ZVD.

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.11.2014, č.j. 22 Cdo 3962/2014.

¹⁰⁵ § 31 odst. 1 ZVD.

ji lze provést, aniž by bylo nutné vyhotovovat nový cenový odhad, protože ZVD umožňuje použít cenový odhad z původní dražby, pokud není starší jednoho roku.

5.2.1.1 Neplatnost dražby

Zavedený originální způsob nabývání vlastnického práva na jednu stranu sice výrazně posiluje právní jistotu osob, které se účastní dražby, na druhou stranu vylučuje aplikaci obecných ustanovení OZ týkajících se právního jednání, pomocí kterých by se osoby, jejichž práva byly veřejnou dražbou dotčeny, mohly domáhat ochrany. Ze zvolené koncepce veřejné dražby proto „*vyplývá nutnost výslovně upravit v zákoně i otázku, za jakých podmínek (z jakých příčin) k nabytí vlastnického práva nedojde.*“¹⁰⁶ Tuto otázku zákonodárce upravuje v ustanovení § 24 ZVD prostřednictvím dvou institutů, a to zmaření dražby a neplatnost dražby.

Neplatnost veřejné dražby dobrovolné vyslovuje soud po předchozím návrhu oprávněné osoby, na základě některého z taxativně stanovených důvodů. Žaloba na neplatnost veřejné dražby nemá povahu žaloby určovací a proto žalobce nemusí tvrdit a prokazovat naléhavý právní zájem.¹⁰⁷ Osobou oprávněnou k podání návrhu je každý, do jehož práv bylo provedením dražby podstatným způsobem zasaženo, a současně se jedná o účastníka dražby, navrhovatele, osobu oprávněnou z předkupního práva k předmětu dražby nebo z práva na přednostní nabytí předmětu dražby, nebo osobu, k jejímuž návrhu bylo vykonatelným rozhodnutím zakázáno s předmětem dražby nakládat. Při posuzování věcné legitimace osob je třeba zdůraznit, že ZVD rozlišuje mezi účastníkem dražby a vydražitelem¹⁰⁸ a tyto pojmy nelze ztotožňovat. Takový závěr shodně judikoval i Nejvyšší soud ČR, který zdůraznil, že směšovat práva a povinnosti účastníka dražby s právy a povinnostmi vydražitele neumožňuje ani jazykový, ani systematický výklad ZVD. Dále k věcné legitimaci vydražitele uvedl, že „*na rozdíl od ostatních, v dražbě*

---

¹⁰⁶ VESELÝ, Jan, RAKOVSKÝ, Adam, ŠIMKOVÁ, Radka. Neplatnost veřejné dražby nedobrovolné. Právní rozhledy. 2001, č. 3, s. 97 – 105.

¹⁰⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2006, sp. zn. 21 Cdo 20/2005.

¹⁰⁸ Dle § 2 písm. c) se účastníkem dražby rozumí osoba přítomná při dražbě, která se dostavila nebo přihlásila na určené adrese, a to za účelem činit podání, a splňuje podmínky stanovené ZVD, naproti tomu dle písm. k) se vydražitelem rozumí účastník dražby, jemuž byl udělen příklep.

*neúspěšných účastníků dražby, kteří mohli být případnými nedostatky (pochybeními) v provedení dražby dotčeni ve svých právech, vydražitel nemá (nemůže mít) objektivně vzato opravdový zájem na vyslovení neplatnosti dražby, podle jejíhož výsledku nabývá (v souladu se svým očekáváním, pro které se dražby vůbec zúčastnil) vlastnictví nebo jiné právo k předmětu dražby.*¹⁰⁹ Lze tedy uzavřít, že vydražitel není oprávněn k podání žaloby na neplatnost dražby, a to ani v případě, kdy byl naplněn některý z důvodů, pro které lze dražbu prohlásit za neplatnou.¹¹⁰

Neplatnost veřejné dražby vychází z principu relativní neplatnosti, tedy je nutno se neplatnosti dovolat a musí být prohlášena za neplatnou soudem. ZVD z důvodu právní jistoty omezuje toto právo prekluzivní 3měsíční lhůtou a navíc lze neplatnost vyslovit pouze v řízení podle ustanovení § 24 odst. 3 ZVD. Závěry Nejvyššího soudu pouze potvrdily, že v případě, kdy nebyla dražba prohlášena za neplatnou pravomocným rozhodnutím soudu, nelze vlastnické právo vydražitele zpochybnit v jiném řízení. Doplnil také, že vlastnické právo by bylo možné zpochybnit, *„jen kdyby nebylo možné jednoznačně dovodit, co bylo vydraženo a kdo je vydražitelem, nebo jestliže provedenou dražbu nelze pokládat za veřejnou dobrovolnou dražbu podle zákona o veřejných dražbách“*.¹¹¹

Zmaření dražby představuje situaci, kdy vydražitel neuhradí cenu ve lhůtě k tomu stanovené.¹¹² Zmařením dražby nedojde k nabytí vlastnického práva k předmětu dražby¹¹³ a navíc vzniká vydražiteli, který způsobil zmaření dražby, povinnost uhradit náklady dražby, a to včetně nákladů případné opakované dražby konané v důsledku zmaření. Na náklady se započte dražební jistota, zbývající část nákladů dražby je povinen uhradit na vyzvání dražebníka.¹¹⁴

---

¹⁰⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.1.2006, č.j. 21 Cdo 32/2005.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2012, č.j. 21 Cdo 3047/2011.

¹¹² § 2 odst. 1 písm. n) ZVD.

¹¹³ § 24 odst. 1 ZVD.

¹¹⁴ § 28 odst. 3 ZVD.

5.2.2 Prodej podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí

Druhým ze způsobů zpeněžení majetkové podstaty je prodej podle ustanovení hlavy páté OSŘ, konkrétně § 335 až 338c OSŘ. Soudní dražba je v praxi insolvenčními správci velmi často opomíjen, neboť v porovnání s ostatními způsoby je pomalejší i méně efektivní.

Úprava v insolvenčním zákoně je podobně jako v případě veřejné dražby velmi strohá a omezuje se pouze na jedno ustanovení, konkrétně § 288. Řízení lze zahájit pouze na návrh insolvenčního správce, který je také jediným účastníkem tohoto řízení. Jako jedinému se mu doručují rozhodnutí a je jediný, kdo proti nim může podat odvolání. Věcně příslušným soudem pro řízení je okresní soud, jehož místní příslušnost se řídí pravidly dle OSŘ. Pro prodej movitých věcí je příslušný obecný soud dlužníka, je-li předmětem nemovitost, místně příslušný je soud, v jehož obvodu se nemovitost nachází¹¹⁵. K návrhu musí insolvenční správce přiložit rozhodnutí o prohlášení konkursu, insolvenčním soudem potvrzený soupis věcí, kterých se týká zpeněžení a souhlas věřitelského výboru.

Úprava v OSŘ předchází úpravu veřejných dražeb v ZVD, proto není překvapivé, že mnohé instituty jsou si velmi podobné, nicméně rozhodně nelze postup označit za shodný. Z hlediska možnosti úpravy jednotlivých dražebních kroků, je postup podle OSŘ méně flexibilní. Základní rozdíl lze spatřovat již v podkladu pro provedení dražby. V případě ZVD je podkladem smlouva, která umožňuje smluvním stranám modifikovat si podmínky a požadavky na provedení dražby. Podkladem pro provedení soudní dražby je rozhodnutí soudu vydané na základě návrhu insolvenčního správce. Další postup prodeje se řídí ustanoveními OSŘ, tedy oproti smlouvě je postup značně rigidní. Rozdíly lze shledat i ve stanovení výše nejnižšího podání. Pro soudní dražbu platí, že nejnižší podání činí jednu třetinu rozhodné ceny¹¹⁶, pro prodej nemovitých věcí dvě třetiny rozhodné ceny.¹¹⁷ Takto fixně zakotvené nejnižší podání neumožňuje přihlídnout k jednotlivým specifikům draženého předmětu a může vést k nižšímu výtěžku zpeněžení. Naproti tomu ZVD limituje nejnižší podání pouze spodní hranicí, a to polovinou odhadní

---

¹¹⁵ § 252 odst. 1 OSŘ.

¹¹⁶ § 329 odst. 2 OSŘ.

¹¹⁷ § 336e odst. 1 OSŘ.

ceny, a navíc umožňuje licitátorovi snížit nejnižší podání o částku sjednanou ve smlouvě o provedení dražby, pokud nebylo učiněno ani nejnižší podání.¹¹⁸

Zásadní odlišností soudní dražby od dražby dle ZVD je institut předražku upravený v ustanovení § 336ja OSŘ. Předražek umožňuje osobě odlišné od vydražitele získat již vydraženou nemovitost za cenu alespoň o jednu čtvrtinu vyšší, než je cena dosažena vydražením. S výjimkou osob, které jsou vyloučené z účasti na dražbě, může každý ve lhůtě 15 dnů ode dne zveřejnění usnesení o příklepu písemně navrhnout soudu, že chce nabýt vydraženou nemovitost. Nabízenou cenu, která musí být alespoň o jednu čtvrtinu vyšší než nejvyšší podání, je povinen uvést v návrhu a současně ji musí ve lhůtě pro podání návrhu převést na účet soudu. O návrhu soud vyrozumí vydražitele, který může do tří dnů zvýšit své nejvyšší podání tak, aby dorovnal předražek. Pokud vydražitel předražek dorovná, stane se nabyvatelem nemovitosti a předražek se vrací neúspěšnému navrhovateli. Hlavní účel institutu předražku je více než patrný. Představuje relativně jednoduchý způsob, jakým lze zvýšit celkovou výtěžnost soudní dražby a současně umožnit zájemcům získat předmět dražby, který již byl vydražen. Nelze ovšem ponechat bez povšimnutí negativní dopad do právní jistoty vydražitele, kterému ani udělený závěrečný příklep negarantuje, že se skutečně stane vlastníkem vydražené nemovitosti.

5.2.3 Prodej majetku mimo dražbu

Třetím způsobem, který je zřejmě v praxi nejrozšířenější, ale mnohdy problematický, je prodej majetkové podstaty mimo dražbu.¹¹⁹ Mezi insolvenčními správci je tento způsob nejrozšířenější především z důvodu své univerzality a variability. Prodej majetku mimo dražbu, tj. přímý prodej majetku, umožňuje vypořádat se i s „problematickými“ položkami majetkové podstaty. Insolvenční správce není omezen ve formě a způsobu zpeněžení, proto jej může variabilně přizpůsobit potřebám zpeněžovaného předmětu a zohlednit všechny podstatné skutečnosti. „Problematickými“ předměty zpeněžení mohou být například předměty, kde je okruh potenciálních zájemců značně úzký, nebo k jeho prodeji či nabytí je třeba splnit určité podmínky, nebo být

---

¹¹⁸ § 23 odst. 7 a odst. 12 ZVD.

¹¹⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 621.

držitelem zvláštního oprávnění. Příkladem lze uvést předměty jako jsou nebezpečné látky, chemikálie, zbraně, či starožitné předměty.

Prodej majetku mimo dražbu upravuje ustanovení § 289 insolvenčního zákona, a k tomu, aby mohl insolvenční správce přistoupit ke zpeněžení prodejem mimo dražbu, potřebuje nejenom souhlas věřitelského výboru, ale navíc i souhlas insolvenčního soudu, s výjimkou zpeněžení předmětu sloužícího zajištění. Přísnější podmínky odůvodňuje právě charakter tohoto způsobu zpeněžení, který „*negarantuje sám o sobě maximální výtěžnost*“,¹²⁰ a umožňuje insolvenčnímu správci volit z velmi rozsáhlé množiny možných postupů vedoucích ke zpeněžení. Insolvenční správce může přistoupit k inzerci předmětu a následnému prodeji přímému zájemci, nebo využít například institut veřejné soutěže. Pod zpeněžením si lze představit i úplatné postoupení pohledávky, či převod obchodního podílu. Podmínka souhlasu insolvenčního soudu umožňuje dohlédnout nad činností insolvenčního správce, případně mu stanovit podmínky a konkretizovat jeho postup. Souhlas se nevyžaduje v situacích, kdy insolvenční správce zpeněží věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením, nebo věci běžně zcizované při pokračujícím provozu dlužníkovy obchodního závodu. Bližší vymezení pojmu „běžně zcizované“ zákon neobsahuje. Lze usuzovat, že toto vymezení bude závislé na předmětu činnosti dlužníka, patrně jej nebude možno vztáhnout na prodej strojů, jiného zařízení k provozu podniku nebo jiného dlouhodobého majetku. Na druhou stranu si lze představit jako běžně zcizované věci např. vyrobené zboží v rámci výrobního obchodního závodu.

Insolvenční správce je oprávněn stanovit cenu prodáváného předmětu i pod cenu odhadní, ale je povinen přihlídnout k nákladům, které by jinak vznikly v souvislosti se správou zpeněžovaného majetku. Prodej uskutečňuje insolvenční správce na základě úplatné smlouvy o prodeji mimo dražbu, kterou lze rozumět jakýkoliv úplatný převod¹²¹, přičemž bez udělení souhlasů nemůže tato smlouva nabýt účinnosti.

---

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 199/2003.

¹²¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018, s. 621.

Kromě dohledu insolvenčního soudu posiluje kontrolu nad činností insolvenčního správce možnost napadnout smlouvu o prodeji mimo dražbu žalobou a domáhat se určení její neplatnosti. Žalobu lze podat v prekluzivní 3 měsíční lhůtě od zveřejnění smlouvy v rejstříku. Z propadlé lhůty vymezuje insolvenční zákon jedinou výjimku, kdy lze žalobu uplatnit i později, aniž by byla odmítnuta pro opožděnost, a tou je skutečnost, že nabyvatel nebyl v dobré víře. Žaloba bude projednávána v rámci incidenčního sporu před insolvenčním soudem¹²². Z úpravy incidenčních sporů vyplývá, že žalobu je možno uplatnit pouze do skončení insolvenčního řízení. Aktivní legitimace není výslovně určena, nicméně z judikurního výkladu Nejvyššího soudu vyplývá, že k žalobě jsou věcně legitimováni účastníci insolvenčního řízení, nebo strana smlouvy, tzn. na rozdíl od žaloby na neplatnost veřejné dražby je k takové žalobě oprávněn i dlužník¹²³.

5.2.3.1 Prodej obchodního závodu

Insolvenční zákon pamatuje i na skutečnost, že do majetkové podstaty dlužníka může náležet i obchodní závod. Dle ustanovení § 290 insolvenčního zákona je insolvenční správce oprávněn zpeněžit dlužníkův obchodní závod jedinou smlouvou. Z ustanovení § 289 odst. 1 insolvenčního zákona lze dovodit, stejně jako v případě prodeje majetku mimo dražbu, že k účinnosti takové smlouvy je nezbytné, aby s prodejem vyslovil souhlas insolvenční soud a výbor věřitelů.¹²⁴ Dále insolvenční zákon výslovně uvádí, že výtěžek z prodeje je součástí celkového výtěžku zpeněžení majetkové podstaty a nelze ho použít ke krytí závazků souvisejících s prodáváním obchodním závodem. Důvodem takové úpravy je povaha obchodního závodu jako věci hromadné. Dle § 502 OZ je obchodní závod organizovaný soubor jmění vytvořený podnikatelem, který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti, přičemž jměním osoby rozumíme souhrn jejího majetku a dluhů¹²⁵. Prodejem závodu přechází na nabyvatele všechny pohledávky a dluhy, které patří k závodem, s výjimkou těch dluhů, o jejichž existenci

---

¹²² § 159 odst. 1 písm. f) insolvenčního zákona.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.8.2015, 29 ICdo 26/2013.

¹²⁴ Insolvenční zákon ve znění před novelou provedenou zákonem č. 294/2013 s účinností od 1.1.2014 obsahoval požadavek souhlasu insolvenčního soudu a věřitelského výboru výslovně, a to v §290 odst. 2.

¹²⁵ § 495 OZ.

nevěděl a ani ji nemusel rozumně předpokládat.¹²⁶ Výtěžek ze zpeněžení proto musí být v souladu se zásadou rovnosti věřitelů určen k uspokojení všech věřitelů, nikoliv pouze těch, jejichž pohledávka je v nějakém vztahu k závodu.¹²⁷

Dle ustanovení § 292 insolvenčního zákona se tento postup obdobně užije i v případech, kdy je jedinou smlouvou zpeněžena celá majetková podstata, nebo jen část závodu.

5.2.4 Dražba provedená soudním exekutorem

Čtvrtý a poslední způsob, který je možno uplatnit při zpeněžování majetkové podstaty, je zpeněžení v dražbě provedené soudním exekutorem. Tento způsob zpeněžení byl do insolvenčního zákona včleněno novelou provedenou zákonem č. 64/2017 Sb. Zákodárce tím vyřešil dlouhotrvající spor vyvolaný rozdílnou soudní praxí ohledně oprávněnosti tohoto způsobu zpeněžování. Spor vyvolaly rozdílné právní názory dvou senátů Vrchního soudu v Olomouci, kdy v průběhu jednoho měsíce bylo jedním usnesením nejdříve kladně rozhodnuto o přípustnosti takového způsobu zpeněžení¹²⁸, ale následně ještě tentýž měsíc shledal odlišný senát stejného soudu tento postup za nepřijatelný.¹²⁹

Insolvenční zákon v ustanovení § 289a zakotvuje oprávnění exekutora provést dražbu na základě návrhu insolvenčního správce podle ustanovení zvláštního právního předpisu, který již nespecifikuje. Oprávnění exekutora provést dražbu i mimo exekuční řízení je upraveno v ustanovení § 76 EŘ v rámci úpravy „jiné činnosti exekutora“. Ačkoliv je exekutorská dražba vlastně zvláštní formou dobrovolné dražby, která má s dobrovolnou dražbou dle ZVD mnoho společného, exekutor je povinen při provádění

---

¹²⁶ § 2177 OZ.

¹²⁷ HÁSOVÁ, Jiřina, ERBSOVÁ, Hana, KUBÁLEK, Jan, MORAVEC, Tomáš, SMRČKA, Luboš, ŠMEJKAL, Viktor, TARANDA, Petr, ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 1114.

¹²⁸ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5.4.2016, sp. zn. 2 VSOL 1004/2015-B-30.

¹²⁹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.4.2016, sp. zn. 3 VSOL 1227/2015-B-192.

dražby postupovat přiměřeně podle ustanovení ĚŘ a nikoliv podle ZVD. Vzhledem ke vztahu mezi ĚŘ a OSŘ se přiměřeně použijí i ustanovení OSŘ¹³⁰.

Soudní exekutor dražbu provede na základě smlouvy uzavřené s insolvenčním správcem, a stejně jako v případě předchozích způsobů zpeněžení se k její účinnosti vyžaduje souhlas věřitelského výboru. Za provedení dražby náleží soudnímu exekutorovi odměna, která ale na rozdíl od úpravy dobrovolné dražby dle ZVD není limitována horní hranicí. Dle exekutorského tarifu se za náklady dražby považuje odměna exekutora a náhrada hotových výdajů.¹³¹

Dle ustanovení § 57 ĚŘ je uvedení v předešlý stav v exekučním řízení vyloučeno. Nezvratný stav posiluje právní jistotu osob, které v rámci exekuce, ale i při jiné činnosti exekutora dle § 76 ĚŘ nabývají práva. Udělením příklepu u dražby movitých věcí, případně právní moci usnesení o příklepu u dražby nemovitých věcí a zaplacením ceny, dojde k nabytí vlastnického práva, a to i v případech, kdy nebyly splněny podmínky dle § 76 ĚŘ.¹³² Případné předkupní právo musí být uplatněno v dražbě. Za eventuální vzniklou újmu bude odpovídat exekutor v rámci odpovědnost za škodu dle ustanovení § 32 ĚŘ.

Vlastnické právo k předmětu dražbu přechází na nabyvatele s právními účinky k okamžiku udělení příklepu, za předpokladu, že vydražitel zaplatil řádně a včas nejvyšší podání.¹³³ Při dražbě věci movité je vydražitel povinen uhradit nejvyšší podání ihned, a to až do výše částky, kterou je možno provést v hotovosti.¹³⁴ Je-li nejvyšší podání vyšší než tato částka, vydražitel má povinnost ji doplatit do 7 dnů od udělení příklepu. V případě dražby nemovitostí je lhůta k zaplacení nejvyššího podání uvedena v usnesení o příklepu a nesmí být delší než 2 měsíce.¹³⁵

---

¹³⁰ § 52 odst. 1 a § 69 OSŘ.

¹³¹ § 23 odst. 1 a odst. 2 exekutorského tarifu.

¹³² KASÍKOVÁ, Martina, JIRMANOVÁ, Miroslava, HUBÁČEK, Jaroslav, PLÁŠIL, Vladimír, ŠIMKA, Karel, KUČERA, Zdeněk, NEKOLA, Václav. Exekuční řád. 4. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2017, s. 554.

¹³³ § 69 ĚŘ ve spojení s § 329 odst. 7 OSŘ.

¹³⁴ Dle § 4 z. č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, je denní limit pro hotovostní platby 270.000 Kč.

¹³⁵ § 336j odst. 3 a) OSŘ.

5.3 Nakládání s výtěžkem zpeněžení

Výtěžek zpeněžení neslouží pouze k uspokojení věřitelů, ale současně i k úhradě nákladů vzniklých v souvislosti se správou či zpeněžením majetkové podstaty, pohledávek za majetkovou podstatou i pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Insolvenční zákon výslovně zakazuje použít výtěžek ze zpeněžení dlužníkovy obchodního závodu k podnikatelské nebo jiné výtěžné činnosti. Není ale vyloučeno výtěžek zhodnotit o úroky nebo jiné přírůstky.¹³⁶ Nepostačuje-li výtěžek k úhradě všech výše uvedených pohledávek a nákladů, hradí se v pořadí, které stanoví ustanovení § 297 insolvenčního zákona a k úhradě je možno použít i složenou zálohu na náklady insolvenčního řízení, nebo zálohu složenou věřitelským výborem. Pokud by ani tak prostředky nepostačovaly, o pořadí jejich uspokojení rozhodne insolvenční soud.

Dle ustanovení § 298 insolvenčního zákona platí, že zajištěný věřitel se uspokojuje z výtěžku zpeněžení předmětu tvořícího zajištění, od kterého byly odečteny náklady spojené se správou a zpeněžením předmětu zajištění, odměna insolvenčního správce za zpeněžení a je-li zpeněžena jednotka, odečte se také pohledávka související se správou domu a pozemku, kterou uplatnila osoba za tuto správu odpovědná. Náklady na správu lze odečíst z výtěžku zpeněžení nejvýše v rozsahu 5% výtěžku a náklady související se zpeněžením nejvýše v rozsahu 4% výtěžku zpeněžení. Se souhlasem zajištěného věřitele lze tento limit překročit. Soudní praxí bylo dovozeno, že insolvenční soud těmito limity není vázán bezvýhradně. Vyšší náklady lze odečíst nejen se souhlasem zajištěného věřitele, ale také v případech, kdy insolvenční správce postupoval v souladu s pokynem zajištěného věřitele nebo ve výjimečných situacích, kdy si insolvenční správce objektivně nemohl pokyny včas opatřit, za podmínky že vynaložené náklady byly účelné a přiměřené¹³⁷. Dále platí, že „náklady spojené se správou a zpeněžením nelze v žádném

---

¹³⁶ § 296 odst. 1 a odst. 2 insolvenčního zákona.

¹³⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2016, sp. zn. 29 NSČR 37/2013, shodně také usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2015, sp. zn. 2 VSPH 1281/2015-B-62.

*případě dělit poměrně k tíži zajištěných a nezajištěných věřitelů.*¹³⁸ Po zpeněžení předloží insolvenční správce insolvenční soudu žádost o souhlas s vydáním výtěžku, proti které mohou ostatní věřitelé a dlužník podat do 7 dnů od zveřejnění návrhu námítky k insolvenčnímu soudu. Insolvenční soud je povinen k projednání námitek nařídit do 30 dnů jednání, při němž současně rozhodne i o udělení souhlasu s vydáním výtěžku. Proti usnesení o udělení souhlasu lze podat odvolání. Osobami oprávněnými podat odvolání jsou insolvenční správce, dlužník, zajištěný věřitel a osoby, které podaly námítky proti žádosti insolvenčního správce. Z práva na přednostní uspokojení zajištěného věřitele vyplývá, že k vydání výtěžku je třeba přistoupit bez zbytečného odkladu. Z důvodu ochrany práv třetích osob k majetku sepsanému do majetkové podstaty však k vydání výtěžku nelze přistoupit dříve, než je pravomocně rozhodnuto o excindační žalobě dle ustanovení § 225 odst. 5 insolvenčního zákona. Naproti tomu probíhající řízení o žalobě na neplatnost dražby nebo smlouvy, kterou byl předmět zajištění zpeněžen, nebrání tomu, aby byl výtěžek zpeněžení vydán zajištěnému věřiteli¹³⁹. Odlišnost postupu lze odůvodnit zejména tím, že probíhající řízení o žalobě na neplatnost dražby nebo smlouvy nemá vliv na skutečnost, že pohledávka zajištěného věřitele byla řádně zjištěna a rovněž ve stejném okamžiku již není pochyb o tom, že předmět zajištění náleží do majetkové podstaty.

Dojde-li ke zpeněžení nezajištěného majetku, insolvenční správce je povinen o tom neprodleně informovat insolvenční soud a předložit mu kopie písemností dokládající zpeněžení, aby je soud mohl založit do spisu.¹⁴⁰ V souladu se zásadou rychlého a co nejvyššího uspokojení věřitelů zakotvuje insolvenční zákon v ustanovení § 301 povinnost insolvenčního správce kdykoliv v průběhu řízení, je-li to umožněno stavem zpeněžení majetkové podstaty, navrhnout insolvenčnímu soudu částečný rozvrh. Hlavním hlediskem, kterým se bude insolvenční soud řídit při posuzování návrhu, je stav zpeněžení

---

¹³⁸ HÁSOVÁ, Jiřina, ERBSOVÁ, Hana, KUBÁLEK, Jan, MORAVEC, Tomáš, SMRČKA, Luboš, ŠMEJKAL, Viktor, TARANDA, Petr, ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. Insolvenční zákon. 3. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, s. 1135.

¹³⁹ K neplatnosti dražby srovnej Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.6.2012, sp. zn. 3 VSPH 6/2012-B-59, k neplatnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu srovnej Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 1 VSPH 230/2012-B-740.

¹⁴⁰ § 283 odst. 4 insolvenčního zákona.

majetkové podstaty. Částečný rozvrh umožňuje přistoupit k rozdělení výtěžku v okamžiku, kdy ještě nebyla zpeněžená veškerá majetková podstata, ale stav zpeněžení již například umožňuje uspokojit některé pohledávky v plné výši. Insolvenční správce v návrhu uvede, které pohledávky mají být uspokojeny a v jaké výši, přičemž s návrhem musí vyjádřit souhlas věřitelský výbor. Návrh nelze povolit, pokud by jím byly dotčeny práva zajištěných věřitelů, nebo by mohl ohrozit rozvrh po konečné zprávě, či v případě, kdy navrhované uspokojení pohledávek není nepochybné. Nejsou-li dány tyto důvody, insolvenční soud návrh povolí. Proti usnesení se může odvolat jak insolvenční správce, tak věřitelé zahrnutí do částečného rozvrhu a přihlášení věřitelé.¹⁴¹

Celkovou charakteristiku činnosti insolvenčního správce i celkový finanční výsledek konkursu lze vyčíst z konečné zprávy. Konečná zpráva v ideálním případě signalizuje závěrečnou část insolvenčního řízení, kdy již došlo ke zpeněžení veškeré majetkové podstaty a vyřešení všech incidenčních sporů.¹⁴² Podává se na elektronickém formuláři a insolvenční zákon důsledně upravuje její obligatorní obsahové náležitosti, aby bylo zajištěno, že bude obsahovat vše podstatné pro posouzení činnosti insolvenčního správce i výsledku konkurzu. Dále insolvenční zákon stanoví, že konečná zpráva musí vyústit ve vyčíslení částky určené k přerozdělení mezi věřitele, musí obsahovat označení těchto věřitelů i velikost jejich podílu.¹⁴³

Spolu konečnou zprávou předloží insolvenční správce, příp. předběžný správce či další správci insolvenčnímu soudu i vyúčtování své odměny a výdajů.¹⁴⁴ Odměna insolvenční správce sestává z odměny z výtěžku zpeněžení zajištěného majetku, dále

---

¹⁴¹ Úprava odvolání proti usnesení o částečném rozvrhu je v insolvenčním zákoně rozporupná. Zatímco § 301 odst. 3 IZ vylučuje možnost podat proti tomuto usnesení odvolání, odst. 4 legitimuje některé konkrétní osoby. Vrchní soud v Praze došel ve svém usnesení ze dne 29.2.2016, sp. zn. 4 VSPH 145/2016-B-61, k závěru, toto ustanovení je třeba vykládat v souladu se zásadou rovnosti věřitelů a aktivně legitimováni jsou nejenom věřitelé uvedeni v částečném rozvrhu, ale všichni věřitelé, jejichž pohledávky se zařazují do konečného rozvrhu.

¹⁴² dle ustanovení § 302 odst. 1 písm. a), písm. b) insolvenčního zákona je možné podat konečnou zprávu i v případě, kdy ještě nebyly ukončeny incidenční spory, za podmínky, že jejich výsledky již nemohou podstatně ovlivnit závěr konečné zprávy, nebo nebyl-li ještě zpeněžen veškerý majetek náležející do majetkové podstaty, za podmínky, že takový majetek může být z majetkové podstaty vyňat.

¹⁴³ § 302 odst. 2 a odst. 3 insolvenčního zákona.

¹⁴⁴ § 303 insolvenčního zákona.

z výtěžku zpeněžení nezajištěného majetku a z počtu přezkoumaných přihlášek. Konkrétní sazby odměny upravuje vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce. Obecně lze shrnout, že sazba z nezajištěného majetku je vyšší a reflektuje skutečnost, že k zjištění majetku musí insolvenční správce vyvinout větší úsilí. Současně plní i motivační funkci a působí na insolvenčního správce tak, aby se snažil dohledat veškerý majetek dlužníka. Zajištěný majetek naproti tomu musí označit zajištěný věřitel ve své přihlášce, čímž insolvenčnímu správci podstatně zjednodušuje činnost.

Přezkoumanou konečnou zprávu insolvenční soud zveřejní ve veřejném rejstříku a uvědomí účastníky řízení o tom, že mohou proti ní do 15 dnů podat námitky. Pokud jsou podány námitky, k projednání konečné zprávy nařídí soud jednání, jinak může rozhodnout i bez jednání. Předloženou konečnou zprávu schválí, nařídí její doplnění nebo změnu, případně ji odmítne, pokud jsou námitky důvodné a zpochybňují zprávu jako celek. Pokud je konečná zpráva odmítnuta, určí insolvenčnímu správci lhůtě k předložení nové zprávy. Proti rozhodnutí o schválení konečné zprávy, která nebyla zpochybněna námitkami, není odvolání přípustné. Insolvenční zákon výslovně uvádí osoby, které jsou aktivně legitimovány k podání odvolání, a to insolvenční správce, dlužník a věřitelé, jejichž námitkám nebylo vyhověno.¹⁴⁵

Po právní moci rozhodnutí o schválení konečné zprávy vypracuje insolvenční správce návrh rozvrhového usnesení. Návrh obsahuje označení všech věřitelů, jejich pohledávek a určení částky, která má být na každou jednotlivou pohledávku uhrazena. Insolvenční soud návrh přezkoumá a rozhodne o něm usnesením, ve kterém určí věřitele a částky, které jim mají být vyplaceny. Vydání rozvrhového usnesení nebrání ani trvající incidenční spor ohledně některé z pohledávek, ani nenaplnění některé z podmínek pro výplatu pohledávky.¹⁴⁶ Rozvrh se provede a částka, která by měla být vyplacena věřiteli bude složena do úschovy insolvenčního soudu, který po odpadnutí překážek vydá další rozvrhové usnesení. Usnesení rovněž umožňuje vyloučit z rozvrhu ty pohledávky, u nichž nebyly splněny předpoklady pro zařazení do rozvrhu.¹⁴⁷ Rozvrhové usnesení doručí soud insolvenčnímu správci, dlužníku a věřitelům, jejichž pohledávek se usnesení týká. Tyto

---

¹⁴⁵ § 304 insolvenčního zákona.

¹⁴⁶ § 306 insolvenčního zákona.

¹⁴⁷ § 307 odst. 4 insolvenčního zákona.

osoby mohou podat proti rozhodnutí odvolání. V rozhodnutí je insolvenčnímu správci určena lhůta k jeho splnění, která nesmí být delší než 3 měsíce od právní moci usnesení. Jednou z posledních činností insolvenčního správce v řízení je podání zprávy o splnění rozvrhového usnesení.

Úprava v ustanovení § 305 insolvenčního zákona umožňuje uspokojit pohledávky za majetkovou podstatou, pohledávky jim postavené na roveň a zajištěné pohledávky i před rozvrhem. Ustanovení koresponduje s úpravou těchto pohledávek v obecné části, která stanoví, že se tyto pohledávky hradí v plné výši, kdykoliv po rozhodnutí o úpadku. Pro případ, že by výtěžek nestačil k úplnému uspokojení těchto pohledávek, stanoví pořadí v jakém se uspokojují.

6 Specifika zpeněžování majetkové podstaty v oddlužení

Hlavní těžiště úpravy zpeněžování majetkové podstaty je v insolvenčním zákoně obsaženo v rámci úpravy konkursu, jako všeobecného způsobu řešení úpadku. Naproti tomu již z povahy oddlužení, které „*nabízí dlužníkům šanci ekonomického a sociálního restartu,*“¹⁴⁸ vyplývá požadavek na odlišnou úpravu některých procesních postupů. Sanační povaha oddlužení se promítá do účelu samotného řízení, kdy prioritním cílem není jenom maximální uspokojení dlužníkovy věřitelů, ale současně i umožnění dlužníkovi dostat se z dluhové pasti, ve které se ocitl. „Poctivému“ dlužníkovi oddlužení nabízí nový lepší začátek, představuje motivaci k tomu, aby vystoupili ze šedé ekonomiky a neuchylovali se k trestné činnosti jako prostředku řešení jejich problémů. Pokud je dlužníkovi schváleno oddlužení a on si řádně a včas splní všechny své povinnosti vyplývající z oddlužení a současně je míra uspokojení nezajištěných věřitelů nejméně 30%, případně 50% při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty s plněním splátkového kalendáře, insolvenční soud vydá usnesení, kterým dlužníka osvobodí od placení zbývajících částí jeho dluhů, včetně postižných pohledávek, které vůči němu měli ručitelé a jiné osoby¹⁴⁹. K použité terminologii „osvobození od placení“ uzavřel Nejvyšší soud, že z koncepce je zřejmý úmysl zákonodárce nechat volbu na dlužníku, který se může dobrovolně rozhodnout, zda této možnosti využije, nebo zda se rozhodne neuhrazenou část pohledávek uhradit. Pohledávky tedy osvobozením nezanikají, ale zůstávají v existenci jako obligace naturální, které věřitel nemůže úspěšně vymáhat. Nutno však zdůraznit, že osvobození dlužníka nemá vliv na pohledávky jeho věřitelů vůči ručitelům, nebo jiným osobám.¹⁵⁰ Pro úplnost lze uvést, že osvobození se nevztahuje na peněžité trest nebo jiné majetkové sankce uložené v trestním řízení pro úmyslný trestný čin, ani na pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.¹⁵¹

Je-li povoleno oddlužení, přichází v úvahu dvě základní formy jeho realizace, a to plněním splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty. Novelizací

---

¹⁴⁸ JIRMÁSEK, Tomáš. S poctivostí oddlužení dojdeš. Právní rozhledy. 2015, č. 23-24, s. 811-821.

¹⁴⁹ § 414 a § 415 insolvenčního zákona.

¹⁵⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.11.2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

¹⁵¹ § 416 odst. 1 insolvenčního zákona.

insolvenčního zákona s účinností od 1.7.2017 byla navíc povolena jejich kombinace. V rámci první z uvedených forem oddlužení zpravidla nedochází ke zpeněžení majetkové podstaty. Výjimkou je zpeněžení zatajeného majetku, který dlužník neuvedl v seznamu majetku, ač tuto povinnost měl, dále majetek získaný darem nebo z dědictví a majetek z neúčinných právních jednání dlužníka.¹⁵²

Při oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty postupuje insolvenční správce podle ustanovení o zpeněžení v konkursu. Věřitelé jsou uspokojeni jednorázově z výtěžku zpeněžení majetkové podstaty. Základní podmínkou pro schválení tohoto způsobu oddlužení je předpoklad, že míra jejich uspokojení dosáhne nejméně 50%. Kromě rozdílu v míře uspokojení věřitelů se rozdílná povaha tohoto způsobu řešení úpadku promítá i do úpravy rozsahu majetkové podstaty, která má být zpeněžena. Rozsah je vymezen úžeji než v rámci konkursu a do majetkové podstaty nenáleží majetek nabytý dlužníkem poté, co nastaly účinky schválení oddlužení¹⁵³. Majetek, který má být zpeněžen, uvede soud v usnesení o schválení oddlužení. V usnesení je uveden i známý majetek, který se teprve stane součástí majetkové podstaty, jako např. majetek převeden neúčinným právním jednáním dlužníka, který je předmětem sporu, nebo výše uvedený zatajený majetek.¹⁵⁴ Později nabytý majetek již nemůže být sepsán do majetkové podstaty a zpeněžen. Jinak lze uzavřít, že způsob uspokojování pohledávek je defacto shodný s postupem v konkursu¹⁵⁵.

V rámci obou forem oddlužení může být zpeněžen majetek tvořící zajištění, přičemž shodně platí, že insolvenční správce je vázán pokyny zajištěného věřitele. Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty nemusí insolvenční správce zpeněžovat majetek tvořící zajištění, pokud zpeněžením ostatního majetku dojde k úplnému uspokojení nezajištěných věřitelů nebo zajištěná pohledávka zjevně přesahuje hodnotu zajištění. To neplatí, pokud o zpeněžení požádal zajištěný věřitel.¹⁵⁶ Pokud o zpeněžení

---

¹⁵² § 412 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona.

¹⁵³ § 398 odst. 2 insolvenčního zákona.

¹⁵⁴ § 406 insolvenčního zákona.

¹⁵⁵ Dle ustanovení § 408 insolvenčního zákona se po zpeněžení majetkové podstaty v insolvenčním řízení postupuje podle ustanovení o konečné zprávě a rozvrhu v konkursu.

¹⁵⁶ § 408 insolvenčního zákona.

nepožádá, může se domáhat uspokojení pohledávky z výtěžku zpeněžení tohoto majetku i poté, co bylo oddlužení skončeno a dlužníkovi bylo přiznáno osvobození od placení zbývajících částí neuhrazených dluhů, neboť osvobození dlužníka od placení zbývajících pohledávek se na zajištěného věřitele nevztahuje.¹⁵⁷ Při oddlužení splátkovým kalendářem přistupuje insolvenční správce ke zpeněžení majetku tvořícího zajištění pouze na žádost zajištěného věřitele. Podmínkou je zjištění pravosti, výše a pořadí zajištěné pohledávky. Pokud ke zpeněžení nedojde, platí shodně jako při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty a osvobození se na takovou pohledávku nevztahuje. Plnění v rámci splátkového kalendáře je určeno pouze nezajištěným věřitelům, tedy na rozdíl od konkursu, k uspokojení zajištěného věřitele lze užít jen výtěžek ze zpeněžení majetku tvořícího zajištění.¹⁵⁸ Aplikační problém však nastává v situaci, kdy je v oddlužení zpeněžením majetkové podstaty neuspokojena celá část zajištěné pohledávky a má být vyřešena otázka, jak naložit se zbývajících částí pohledávky. Na rozdíl od úpravy oddlužení splátkovým kalendářem zde výslovná úprava v insolvenčním zákoně chybí. Při aplikaci přichází v úvahu dvě ustanovení, a to jednak ustanovení § 398 odst. 2, které stanoví, že při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení zpeněžení v konkursu, tedy po vydání výtěžku by se zajištěné pohledávky v části, ve které nebyly uspokojeny, považovaly za neuspokojené, a byly by uspokojovány společně s ostatními pohledávkami dle rozvrhového usnesení, anebo aplikace ustanovení § 398 odst. 3 insolvenčního zákona, který pro oddlužení splátkovým kalendářem stanoví, že zajištění věřitelé se uspokojují pouze z výtěžku zpeněžení zajištění. Dlouhou dobu se soudní praxe přikláněla k druhé ze zmíněných možností. Vrchní soud v Praze uvedl ve svém usnesení již v roce 2012, že postavení zajištěných věřitelů a zejména režim uspokojování jejich pohledávek v oddlužení je specifický, neboť lze jejich pohledávky uspokojovat pouze z výtěžku zpeněžení zajištění.¹⁵⁹ Shodné závěry potvrdil Vrchní soud v Praze i v pozdějším usnesení, kde konstatuje, že „*zvolený způsob oddlužení však nikterak nemění postavení zajištěného věřitele a jeho možnost uspokojit pohledávku přihlášenou a zjištěnou jako zajištěnou jen z majetku sloužícího k zajištění*

---

¹⁵⁷ § 414 odst. 4 insolvenčního zákona.

¹⁵⁸ § 398 odst. 3 a § 409 odst. 3 insolvenčního zákona.

¹⁵⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22.10.2012, sp. zn. 3 VSPH 1127/2012-B-15.

takové pohledávky. ¹⁶⁰ Naproti tomu v roce 2018 vyslovil Nejvyšší soud zcela opačný závěr, kdy uvedl, že v případě oddlužení zpeněžením majetkové podstaty „ *se ta část pohledávky zajištěného věřitele, která nebyla uspokojena z výtěžku zpeněžení zajištění, uspokojí (z výtěžku zpeněžení ostatního majetku náležejícího do majetkové podstaty dlužníka) stejně jako ostatní nezajištěné pohledávky; je tomu tak proto, že při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu.* “ ¹⁶¹ Definitivní řešení přinesla až novela insolvenčního zákona účinná od 1.6.2019, která do ustanovení § 398 odst. 2 upravujícího oddlužení zpeněžením majetkové podstaty vložila poslední větu: „*Zajištění věřitelé se uspokojují jen z výtěžku zpeněžení zajištění*“.¹⁶²

---

¹⁶⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.2.2017, sp. zn. 3 VSPH 207/2017-B-28.

¹⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 150/2016

¹⁶² § 398 odst. 2 poslední věta, ve znění účinném od 1.6.2019

7 Novela insolvenčního zákona 2019

Dnem 1.6.2019 nabyla účinnosti novela insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb., která bývá v médiích označována jako tzv. oddlužovací, neboť zásadním způsobem novelizuje zejména institut oddlužení. Ačkoliv novela nemění proces zpeněžení jako takový, dotýká se ho nepřímo změnou některých základních zásad oddlužení, proto považují za vhodné zmínit alespoň ty nejzásadnější změny, které přinesla.

Novela upravuje způsoby oddlužení a neumožňuje již nadále jako jednu z forem oddlužení splátkový kalendář. Nově lze oddlužení provést pouze dvěma způsoby, a to zpeněžením majetkové podstaty nebo formou splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty.¹⁶³ Na jednu stranu tak novela umožňuje vyšší uspokojení nezajištěných věřitelů, na stranu druhou, jak bude přiblíženo níže, současně omezuje rozsah majetkové podstaty, ze které by se nezajištění věřitelé mohli uspokojit.

S uspokojením věřitelů souvisí i nejzásadnější změna, kterou novela přinesla a která ještě více prohlubuje rozdíly oproti úpravě konkursu, a to odstranění podmínky alespoň 30 % uspokojení věřitelů, a to jak pro povolení oddlužení, tak i pro přiznání osvobození od placení zbývajících částí dluhů. Posuzování podmínek pro povolení oddlužení i následné splnění oddlužení a osvobození dlužníka od placení zbývajících částí pohledávek se nově neomezuje na splnění především kvantitativních podmínek, ale dochází k výraznému posunu k posuzování naplnění podmínek z hlediska kvalitativního.¹⁶⁴ Nová úprava klade důraz na posouzení celkové činnosti dlužníka v oddlužení, plnění jeho povinností, úsilí, které vynaložil k tomu, aby byly jeho věřitelé uspokojeni. Ve své podstatě lze kvalitativní

---

¹⁶³ § 398 odst. 1 insolvenčního zákona ve znění účinném od 1.6.2019

¹⁶⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správciích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 31/2019 Dz, s. 19.

stránku označit jako určitý koncept „pocitivého“ dlužníka. Podle nové úpravy je oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty splněno:

- a) úplným uhrazením pohledávek věřitelů,
- b) po 3 letech od schválení oddlužení, bylo-li uhrazeno věřitelům alespoň 60% jejich pohledávek,
- c) po 5 letech od schválení oddlužení, pokud dlužník splnil své povinnosti, zejména vynaložil veškeré úsilí, které po něm bylo možno spravedlivě požadovat k plnému uspokojení pohledávek věřitelů, a nebylo-li mu v této lhůtě oddlužení zrušeno,
- d) po 3 letech, pokud pohledávky nezajištěných věřitelů vznikly alespoň ze dvou třetin před dosažením 18 let věku dlužníka, nebylo-li po tuto dobu zrušeno.¹⁶⁵

Původní 30 % hranice uspokojení věřitelů plní nově pomocnou funkci, kdy zakládá vyvratitelnou domněnku, na základě které se má za to, že dlužník neporušil povinnost vynaložit veškeré úsilí.¹⁶⁶ Při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty bude oddlužení splněno okamžikem, kdy insolvenční soud obdrží zprávu insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení, za podmínky že dlužník řádně splnil všechny povinnosti stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení.

V případě oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty má dlužník povinnost vydat insolvenčnímu správci majetek náležející do majetkové podstaty ke zpeněžení¹⁶⁷. Dlužník není povinen vydat majetek, jehož zpeněžením by se nedosáhlo uspokojení věřitelů, čímž se cílí na omezení případů, kdy je dlužník zbaven majetku, ale nedochází k uspokojení věřitelů, neboť výtěžek ze zpeněžení je fakticky zkonsumován k úhradě nákladů vzniklých v souvislosti se zpeněžením. Dále není dlužník povinen vydat ke zpeněžení své obydlí, s výjimkou takového obydlí, jehož hodnota přesahuje hodnotu určenou prováděcím právním předpisem. Z důvodové zprávy vyplývá, že taková úprava má za cíl vyvážit zájmy věřitelů na co nejvyšším uspokojení se zájmy dlužníka a společnosti, tak aby nedocházelo k vytržení dlužníka z běžných socioekonomických

---

¹⁶⁵ Ustanovení § 412a odst. 1 a odst. 5 insolvenčního zákona ve znění účinném od 1.10.2019

¹⁶⁶ Tamtéž.

¹⁶⁷ § 398 odst. 3 insolvenčního zákona ve znění účinném od 1.6.2019

vztahů. Vychází se přitom z hypotézy, že bydlení dlužníka „ve vlastním“ snižuje jeho měsíční náklady, čímž zvyšuje plnění, které může být rozděleno mezi nezajištěné věřitele.¹⁶⁸ Způsob určení hodnoty je stanoven nařízením vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení. Dle ustanovení §1 odst. 1 uvedeného nařízení se obydlím rozumí nejenom byt, či dům, ale každá věc užívána k zajištění bytových potřeb dlužníka a jeho rodiny. Dle odst. 2 se hodnotou se rozumí výtěžek zpeněžení obydlí, který insolvenční správce očekává, pokud by došlo ke zpeněžení věci.

V praxi však lze důvodně očekávat problémy s aplikací tohoto nařízení, neboť ve svém důsledku přináší více otázek než odpovědí. Novelizovaný insolvenční zákon vztahuje obydlí pouze k osobě dlužníka a k jeho potřebám, zatímco prováděcí předpis při způsobu určení hodnoty vychází terminologicky z obydlí jako věci sloužící dlužníkovi a jeho rodině. Hodnota obydlí se navíc odvíjí od počtu osob, ke kterým má dlužník vyživovací povinnost, když nařízení určuje její hodnotu jako „*součin částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti a koeficientu zohledňovaných osob*“.¹⁶⁹ Zohledňovanou osobou je osoba odlišná od dlužníka, které je současně dlužník povinen poskytovat výživné. Navíc úprava v insolvenčním zákoně ani v nařízení neobsahuje vymezení okamžiku, k němuž se bude hodnota obydlí zjišťovat. Tedy kromě toho, že úprava nespravedlivě znevýhodňuje nezajištěné věřitele v důsledku vyživovací povinnosti dlužníka, dochází rovněž i k tomu, že takto určená hodnota obydlí je v proměnlivá čase, přičemž ke změnám může dojít i v relativně krátkém časovém okamžiku a rozdíl může být vzhledem ke stanoveným koeficientům markantní (nejnižší koeficient v případě

---

¹⁶⁸Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 31/2019 Dz, s.30.

¹⁶⁹ § 3 odst. 1 nařízení č. 189/2019 Sb., vlády o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

žádné zohledňované osoby činí 0,85 zatímco nejvyšší koeficient v případě 4 a více zohledňovaných osob již činí 1,6).¹⁷⁰

Práva zajištěných věřitelů se nemění a zpeněžení majetku tvořícího zajištění se i nadále řídí stejnými pravidly nezávisle na způsobu oddlužení.

Dílčí změny, které novela na mnoha místech v insolvenčním zákoně přinesla, se dotýkají způsobu oznamování rozhodnutí insolvenčního soudu, kdy novela upouští od doručování zvláště jednotlivým subjektům insolvenčního řízení, postup oznamování a doručování zjednodušuje a omezuje na oznámení prostřednictvím zveřejnění v insolvenčním rejstříku.

Lze shrnout, že novela výrazně posiluje sanační povahu oddlužení, které je navíc nově zpřístupněno širšímu okruhu osob, než tomu bylo doposud. Úprava se sice dotýká převážně podmínek oddlužení, ale podstatně mění i některé základní zásady oddlužení, čímž dochází ve svém důsledku ke komplexní změně.¹⁷¹ Přímý dopad na proces zpeněžení majetkové podstaty není tak patrný, ale lze očekávat, že se na procesu zpeněžení a potažmo na celkové praxi projeví zejména dopady nepřímé.

S přihlédnutím k praxi, kterou jsem získala v kanceláři insolvenčního správce, jsem vůči novele skeptická. Odbourání dalších překážek dle mého názoru pouze podpoří již doposud velmi laxní přístup dlužníků k celému řízení a posílí jejich nepoctivé záměry, které jsou v praxi často očividné, leč insolvenčním správcem těžko prokazatelné. Účinností novely se obrací postavení dlužníka a věřitele, kdy zatímco dlužník je v mnohých aspektech velmi zvýhodněn vidinou krátkodobého a „bezbolestného“ řešení, pozice věřitele se stala nezáviděníhodnou. Ztotožňuji se tak s názorem té části společnosti, která novelu vnímá spíše jako likvidaci „*starých časů, v nichž se lidé za nesplacený dluh ještě opravdu styděli*“ a nástup doby, „*kdy bude (osobní) bankrot nominován mezi základní lidská práva*“.¹⁷²

---

¹⁷⁰ GRYGAR, Jiří. Chráněné obydlí a jeho (ústavněprávní) limity. Bulletin advokacie. 2019, č. 9, s. 32-34.

¹⁷¹ OBST, Radim. Dopady novely insolvenčního zákona.[online] epravo.cz Publikováno dne 10.4.2019. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-novely-insolvencniho-zakona-109101.html> [cit. 12.9.2019]

¹⁷² STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. Komorní listy. 2019, č. 1, s. 23-31.

Závěr

Předložená diplomová práce byla zaměřena na majetkovou podstatu v insolvenčním řízení. Měla za cíl představit proces jejího zpeněžení s využitím platných právních předpisů, odborné literatury a judikatury vztahující se k předmětné problematice a zkušeností získaných během praxe v kanceláři insolvenční správkyň.

Úprava umožňuje úprava vztahující se k majetkové podstatě poměrně jasně vymezuje rozsah i obsah majetkové podstaty. Rozsah majetkové podstaty je vymezen jednak z hlediska času zahájení řízení, jednak v závislosti na tom, kdo je osobou podávající insolvenční návrh, přičemž úprava navíc obsahuje efektivní nástroje umožňující insolvenčnímu správci udržovat soupis majetkové podstaty aktuálním. Činnost insolvenčního správce je usnadněna uzákoněním povinnosti součinnosti, prostřednictvím které má být dosaženo řádné a úplné zjištění majetku náležejícího do majetkové podstaty. Lze shrnout, že úprava koresponduje s cílem insolvenčního řízení, jenž sleduje co nejvyšší uspokojení dlužníkůvých věřitelů.

Pokud jde o zpeněžení majetkové podstaty, které bylo ústředním tématem této práce, základní právní úprava k této problematice je v insolvenčním zákoně zakotvena v části věnované konkursu. Postup pro zpeněžení majetkové podstaty v oddlužení zákon přímo neřeší, ustanovení v konkursní části se použijí v oddlužení obdobně. Všeobecně lze říci, že zpeněžování majetkové podstaty je v rámci insolvenčního řízení stěžejním předmětem pro věřitele, ať už v případě konkursu či oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, jelikož právě ono nabízí formu uspokojení věřitelů. Zákon ve shodě se zásadou transparentnosti zakotvuje taxativně způsoby zpeněžení majetkové podstaty, a to zpeněžení ve veřejné dražbě podle zvláštního právního předpisu, podle ustanovení OSŘ o výkonu rozhodnutí, mimo dražbu nebo v dražbě provedené soudním exekutorem podle zvláštního předpisu. Každý z uvedených způsobů nabízí své výhody, nicméně vždy je důležité zohlednit okolnosti a konkrétní majetek, který má být zpeněžen.

V rámci diplomové práce nebyly vynechány ani specifika zpeněžování majetkové podstaty v oddlužení. Při oddlužení formou splátkového kalendáře v podstatě ke zpeněžování majetkové podstaty nedochází, výjimkou je majetek, který dlužník neuvedl v soupisu majetku, ač tak učinit měl, majetek získaný darem, dědictvím a z neúčinných právních jednání dlužníka. Pro zajištěný majetek a pohledávky zajištěného věřitele se

uplatňuje oddělený režim, neboť ke zpeněžení dochází mimo splátkový kalendář a k uspokojení zajištěného věřitele je rovněž určen pouze výtěžek zpeněžení a nikoliv plnění ze splátkového kalendáře.

V případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty se postupuje, jak již bylo zmíněno, podle ustanovení o zpeněžení v konkursu. Rozdílná oproti konkursu je zde míra uspokojení věřitelů, kdy zákon jako podmínku pro schválení této formy oddlužení zakotvuje předpoklad alespoň 50% uspokojení věřitelů. Rozsah zpeněžované majetkové podstaty je užší, do majetkové podstaty nenáleží majetek nabytý dlužníkem poté, co nastaly účinky schválení oddlužení. Zpeněžovaný majetek uvádí soud v usnesení o schválení oddlužení. Novela insolvenčního zákona účinná od 1.7.2017 navíc umožnila tyto dvě základní formy oddlužení kombinovat.

Důležitá je také poslední novela, která nabyla účinnosti 1.6.2019. Ta zásadním způsobem novelizuje zejména institut oddlužení. Proces zpeněžení jako takový sice nemění, ale dotýká se ho nepřímo změnou některých základních zásad oddlužení, mezi nimi především úpravou způsobů oddlužení, kdy nově lze oddlužení provést pouze zpeněžením majetkové podstaty nebo formou splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. Je zřejmé, že tak ke zpeněžení majetkové podstaty bude docházet o něco častěji. Zakotvením kombinace forem je umožněno obecně dosáhnout vyšší uspokojení věřitelů, na druhou stranu novela současně omezuje majetek, který může zpeněžen a zavádí přísnější kritéria, má-li být zpeněženo obydlí dlužníka. Dlužník současně podle novely není povinen vydat majetek, jehož zpeněžením by se nedosáhlo uspokojení věřitelů, čímž se cílí na omezení případů, kdy je dlužník zbaven majetku, ale nedochází k uspokojení věřitelů, neboť výtěžek ze zpeněžení je fakticky zkonsumován k úhradě nákladů vzniklých v souvislosti se zpeněžením.

Z celkového hlediska považují původní úpravu účinnou do 31.5.2019 jako velmi zdařilou. V rámci novelizace bych se zaměřila spíše na úpravu některých nedostatků a procesního zjednodušení některých kroků (např. změnou doručování rozhodnutí insolvenčního soudu a posílením informační funkce insolvenčního rejstříku), neboť základní zásady, podmínky i předpoklady byly dle mého nastaveny racionálně a celkem spravedlivě balancovaly mezi zájmy dlužníků i věřitelů, aniž by docházelo k přísnému zkrácení práv jedné či druhé strany.

Seznam použitých zkratk

Insolvenční zákon	zákon č. 182/2006 SB., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ĚR	zákon č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZVD	26/2000 Sb., zákon o veřejných dražbách, ve znění pozdějších předpisů.
exekutorský tarif	Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 300/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

Monografie, komentáře, učebnice

- HÁSOVÁ, Jiřina a kol. Insolvenční zákon: komentář. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2018. 1786 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-691-3.
- KASÍKOVÁ, Martina a ŠIMKA, Karel. Exekuční řád: komentář. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. 1143 stran. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2.
- KOZÁK, Jan. Insolvenční zákon: komentář. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. 1801 stran. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7552-932-9.
- MARŠÍKOVÁ, Jolana a kol. Insolvenční zákon: ve znění zákona č. 64/2017 Sb. s poznámkami, judikaturou, nařízením Evropského parlamentu a Rady 2015/848 a prováděcími předpisy. 3. aktualizované vydání podle stavu právní úpravy k 1.1.2018. Praha: Leges, 2018. 1208 stran. Glosátor. ISBN 978-80-7502-257-8.
- RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. 2., doplněné a upravené vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 586 stran. Právní monografie. ISBN 978-80-7552-444-7.
- RICHTER, Tomáš. Insolvenční právo. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2008. 471 s. ISBN 978-80-7357-329-4.

Odborné články

- POHL, Tomáš. Základní principy nové právní úpravy řešení úpadku v České republice. Bulletin advokacie, 207, č. 11, s. 19-37. ISSN 1210-6348.
- JIRMÁSEK, Tomáš. Spory o rozsah majetkové podstaty. Právní rozhledy. 2019, č. 19, s. 655-662. ISSN 1210-6410.
- HOROVÁ, Helena, SOMOL, Karel. Postavení zajištěných věřitelů v insolvenčním řízení. Bulletin advokacie. 2012, č. 9, s. 24-26. ISSN 1210-6348.
- JIRKA, Vladislav. Ke sporům kolem povahy veřejné dražby a k jejich řešení v aktuální judikatuře. Právní rozhledy. 2009, č. 4, s. 142-144. ISSN 1210-6410.

- VESELÝ, Jan, RAKOVSKÝ, Adam, ŠIMKOVÁ, Radka. Neplatnost veřejné dražby nedobrovolné. Právní rozhledy. 2001, č. 3, s. 97 – 105. ISSN 1210-6410.
- JIRMÁSEK, Tomáš. S poctivostí oddlužení dojdeš. Právní rozhledy. 2015, č. 23-24, s. 811-821. ISSN 1210-6410.
- GRYGAR, Jiří. Chráněné obydlí a jeho (ústavněprávní) limity. Bulletin advokacie. 2019, č. 9, s. 32-34. ISSN 1210-6348.
- STRNAD, Zdeněk. Desatero oddlužovací novely. Komorní listy. 2019, č. 1, s. 23-31. ISSN 1805-1081.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

- BUREŠ, Jiří. Dražební trh je po dvaceti letech na svém dně [online]. Komora dražebníků.cz, publikováno dne 1.10.2019, [cit. dne 10.3.2016]. Dostupné z: <http://www.komoradrazebniku.eu/drazebni-trh-je-po-dvaceti-letech-na-svem-dne/>
- JIŘIČKA, P. Úloha správce v insolvenčním řízení. [online.] [cit. dne 24.2.2019]. Dostupné z: <https://www.law.muni.cz/sborniky/dp08/files/pdf/obchod/jiricka.pdf>
- OBST, Radim. Dopady novely insolvenčního zákona.[online] Epravo, publikováno dne 10.4.2019, [cit. 12.9.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dopady-novely-insolvencniho-zakona-109101.html>
- STUPKA, Kamil. Efektivní a transparentní zpeněžení majetku - veřejná dražba dle zákona č. 26/2000 Sb. [online]. Právní prostor, publikováno 7.12.2016, [cit. 27.3.2019]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/procesni-pravo/efektivni-a-transparentni-zpenzeni-majetku-verejna-drazba-dle-zakona-c-26-2000-sb>

3. Seznam použitých právních předpisů

- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon) ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 151/1997 Sb., zákon o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Narizení

- Nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

Vyhlášky

- Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.
- Vyhláška č. 18/2014 Sb., o stanovení podmínek postupu při elektronické dražbě.
- Vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce.
- Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem

Důvodové zprávy

- Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb. kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č. 31/2019 Dz.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), č. 182/2006 Dz.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

4. Seznam použité judikatury

- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 10. 2005, sp. zn. 29 Odo 322/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 30 Cdo 147/2014.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1.3.2012, sp. zn. 29 NSČR 38/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.6.2015, sp. zn. 29 NSČR 47/2012.
- Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. 6. 1999, sp. zn. 31 Cdo 1908/08.
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 7. 2015, sp. zn. 29 NSČR 37/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky e dne 29. 5. 2015, sp. zn. 29 NSČR 4/2013.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 29 NSČR 47/2015.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.11.2014, sp. zn. 22 Cdo 3962/2014.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 1. 2006, sp. zn. 21 Cdo 20/2005.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18.1.2006, sp. zn. 21 Cdo 32/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2012, sp. zn. 21 Cdo 3047/2011.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. 29 Odo 199/2003.
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.8.2015, 29 ICdo 26/2013.

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.7.2016, sp. zn. 29 NSČR 37/2013.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.11.2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 150/2016.
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.10.2015, sp. zn. 29 Cdo 683/2011.

- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.6.2011, č.j. 3 VSPH 76/2011-A-11.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 25.3.2009, č.j. 3 VSOL 25/2009-B-97.
- Rozsudek Vrchního soudu Olomouci ze dne 28.6.2010 č.j. 12 Cmo 2/2010-120.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10.3.2017, č.j. 4 VSPH 411/2017-B-78.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.3.2017 č.j. 3 VSPH 2341/2016 – B-36.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5.2013, sp. zn. 1 VSPH 579/2013-B-116.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.10.2014, č.j. 3 VSPH 1466/2014-B-39.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 3. 2012, č. j. 1 VSPH 194/2012-B-36.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 5.4.2016, sp. zn. 2 VSOL 1004/2015-B-30.
- Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29.4.2016, sp. zn. 3 VSOL 1227/2015-B-192.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14.8.2015, sp. zn. 2 VSPH 1281/2015-B-62.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18.6.2012, sp. zn. 3 VSPH 6/2012-B-59.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 2. 2012, sp. zn. 1 VSPH 230/2012-B-740.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29.2.2016, sp. zn. 4 VSPH 145/2016-B-61.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22.10.2012, sp. zn. 3 VSPH 1127/2012-B-15.
- Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17.2.2017, sp. zn. 3 VSPH 207/2017-B-28.

Proces zpeněžení majetkové podstaty v insolvenčním řízení

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je proces zpeněžení majetkové podstaty v insolvenčním řízení. Majetková podstata představuje bezpochyby jeden ze základních institutů insolvenčního řízení, neboť prostřednictvím jejího zpeněžení dochází k uspokojování dlužníkově věřitelů a tím k naplňování účelu insolvenčního řízení.

Cílem práce je detailně seznámit s procesem zpeněžení majetkové podstaty s využitím platných právních předpisů, judikatury a odborných publikací vztahující se k dané problematice a aplikovat zkušenosti získané vlastní praxí v insolvenční kanceláři. Stěžejní oblastí je majetková podstata a proces zpeněžení v rámci konkursu univerzálního způsobu řešení úpadku, na druhou stranu nechybí definování specifik zpeněžení majetkové podstaty v rámci oddlužení. Diplomová práce vychází z právní úpravy účinné do 31.5.2019.

Práce je rozčleněna do sedmi kapitol. Úvodní část obsahuje obecné pojednání o majetkové podstatě jako takové a činnosti insolvenčního správce, se zaměřením na činnost související se zjišťováním majetkové podstaty a jejím následným soupisem. Kapitola třetí je blíže věnována soupisu majetkové podstaty, včetně pojednání o vyřazení, vyloučení a vynětí majetku ze soupisu. Nakládání s majetkovou podstatou je stručně přiblíženo ve čtvrté kapitole. Nejrozsáhlejší pátá kapitola detailně seznamuje s procesem zpeněžení majetkové podstaty, zmiňuje všechny základní způsoby zpeněžení majetkové podstaty, základní podmínky jejich použití, postup i primární výhody plynoucí z jednotlivých způsobů zpeněžení. Na uvedené volně navazuje pojednání o nakládání s výtěžkem zpeněžení. Závěrečná část práce vytyčuje základní rozdíly v procesu zpeněžení v oddlužení oproti obecné úpravě v rámci konkursního řízení. Šestá kapitola pojednává o rozsáhlé novele insolvenčního zákona účinné od 1.6.2019, která podstatným způsobem mění dosavadní koncept oddlužení, s přiblížením zejména těch změn, které se přímo či nepřímo dotýkají procesu zpeněžení majetkové podstaty.

Klíčová slova

insolvenční řízení, majetková podstata, zpeněžení majetkové podstaty

The process of monetization of assets in insolvency proceedings

Abstract

This diploma thesis focuses on the process of monetization of property assets in insolvency proceedings. The assets are undoubtedly one of the fundamental institutes of insolvency proceedings as they serve to satisfy the debtor's creditors, thereby fulfilling the main purpose of the insolvency proceedings.

The aim of this thesis is to acquaint the reader in detail with the process of monetization of assets with the use of valid legislation, professional publications related to the matter and numerous case-law. Also, the experience gained through practice in the insolvency trustee's office was used. The thesis mainly focuses on the assets monetization in bankruptcy proceedings as the most common and universal method of insolvency settlement. The basis for this thesis is made up by the Insolvency Act, as amended until 31 May 2019.

The thesis is divided into seven chapters. The initial part of the thesis determines the general concept of the assets as well as a brief treatise on the activities carried out by insolvency trustee, especially those related to identifying and listing assets. In Chapter 3 herein the listing of the assets, procedure and conditions for discarding or excluding the property from it is being described. The thesis then continues with detailed description of the monetization process including the description of the possible method which can be used while summarizing the conditions, procedure and the main advantages of its application. The thesis is not missing out on describing the dealing with the proceeds of monetization. In the final part of the thesis the specifics of monetization process resulting from debt relief are highlighted. The last chapter gives an overview of the major changes made by the last amendment of the Insolvency Act, effective from 1 June 2019, especially those affecting the monetization of the assets.

Key words

insolvency proceedings, assets, monetization of assets